

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวม สรุปและนำเสนอสาระสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิจัยในชั้นเรียน ตอนที่ 2 การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาวิชาชีพครู ตอนที่ 3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแต่ละตอน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยในชั้นเรียน

1.1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

คำที่ใช้เรียกการวิจัยในชั้นเรียนมีหลายคำ เช่น คำในลักษณะแบบกว้างและมุ่งเน้นวิธีการวิจัยจะใช้คำว่า การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) คำในลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ต้องการเน้นบริบทของการศึกษาจะใช้คำว่า การวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา (Educational Action Research หรือ Action Research in Education) คำที่ต้องการเน้นสถานที่ทำวิจัย จะเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) คำที่ต้องการเน้นผู้ทำวิจัย ใช้คำว่า การวิจัยของครู (Teacher Research หรือ Teacher based Research) และคำที่ต้องการเน้นถึงการนำวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในห้องเรียน จะใช้คำว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research : CAR) ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 20) กล่าวว่า เป็นคำที่มีความสมบูรณ์และมีความหมายที่ครอบคลุมที่สุดสำหรับการวิจัยของครู เพราะประกอบด้วยคำสำคัญ 3 คำ คือ Research ซึ่งหมายถึงกระบวนการวิจัย Action ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติการ (โดยครู) Classroom ซึ่งหมายถึงสถานที่หรือบริบทที่ทำวิจัย (ชั้นเรียน)

นักการศึกษาและนักวิชาการให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้หลายท่าน ความหมายเหล่านั้นสามารถจำแนกออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง เน้นการให้ความหมายในลักษณะที่มีความสอดคล้องกันในด้านผู้วิจัย สิ่งที่วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย เช่น สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม (2537 อ้างในกิตติพร ปัญญาภิญโญผล 2549 : 41), ประวิต เอรารวรรณ์ (2542 : 3), นงลักษณ์ วิรัชชัย (2543 อ้างในชูศรี วงศ์รัตนและคณะ 2545 : 9) โดยกลุ่มนี้ให้ความหมายว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการปฏิบัติงาน ของครูควบคู่กับการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการ

เรียนการสอนและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพนักเรียนในชั้นเรียนของตน กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ได้ให้ความหมายการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในประเด็นเช่นเดียวกับกลุ่มที่หนึ่งแต่มีรายละเอียดในวิธีวิจัย ลักษณะการแก้ปัญหา หรือมีประเด็นอื่นเพิ่มเติมความหมายต่าง ๆ มีดังนี้

เคมมิสและแมกเท็กการ์ต (Kemmis and Mc Taggart, ส. วาสนา ประวาลพุกษ์ (แปล), 2538 : 12 - 13) กล่าวว่า

การวิจัยปฏิบัติการเป็นรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าแบบส่องสะท้อนตนเองเป็นหมู่คณะของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์ทางสังคมเพื่อต้องการที่จะพัฒนาลักษณะที่ชอบธรรมและความชอบด้วยเหตุผลของวิธีการปฏิบัติงาน และให้ความหมายอีกแนวหนึ่งว่าหมายถึงการเชื่อมโยงคำสองคำ คือคำว่า การปฏิบัติ (Action) และการวิจัย (Research) เข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการเน้นความหมายที่จะใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและเป็นแนวทางในการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวกับหลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ ผลของการพัฒนาอยู่ที่ว่ามีอะไรเกิดขึ้นในชั้นเรียนและโรงเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2538 : 16) ให้ความหมายของ Action Research

คือการวิจัยที่ทำโดยครู ของครู เพื่อครูและสำหรับครู เป็นการวิจัยที่ครูผู้ซึ่งต้องตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกมาและครูผู้ซึ่งต้องแสวงหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ ผลการวิจัยคือคำตอบที่ครูอีกนั้นแหละจะเป็นผู้นำไปใช้แก้ปัญหของตน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2544 : 23-24) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าวิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวงจรการทำงาน แบบ PAOR เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 76) กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นการวิจัยในชั้นเรียนใด ๆ โดยศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน พฤติกรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อาจเป็นการวิจัยรายบุคคล การวิจัยรายกรณี การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยได้ขยายความเกี่ยวกับชั้นเรียนใด ๆ ว่า หมายถึงชั้นเรียนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนหลายร้อยคน หรือชั้นเรียนขนาดเล็กที่มีผู้เรียนเพียงคนเดียวเป็นชั้นเรียน

ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงปริญญาเอกหรือชั้นเรียนนอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้ต้องเป็นการวิจัยโดยครูผู้สอน ซึ่งอาจวิจัยด้วยตนเองเพียงคนเดียวหรือร่วมกับคนอื่นก็ได้

อุทุมพร จามรมาน (2546 :1) ให้ความหมายของ การวิจัยในชั้นเรียน

คือ การแก้ปัญหานักเรียนบางคนบางเรื่องเพื่อพัฒนา (ปรับปรุงนักเรียนอ่อน เสริมนักเรียนเก่ง) นักเรียนคนนั้น กลุ่มนั้นเพื่อได้เรียนทันเพื่อนกลุ่มใหญ่ หรือ ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของเขา

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 : 21) ได้สังเคราะห์นิยามเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไว้ว่า

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนคือการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนเอง ให้ทั้งตนเอง และกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสดูวิพากษ์ อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน

กิตติพร ปัญญาบุญโณผล (2549 : 42) ได้สรุปความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไว้ว่า

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนคือ การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและ กระบวนการที่เชื่อถือได้โดยครู ซึ่งทำไปพร้อมกับการปฏิบัติการสอนด้วยการ ใช้วิธีแก้ปัญหามุ่งปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนของตน ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและต่อการปรับปรุงผลการ เรียนรู้ของนักเรียน

จากความหมายของกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง ที่ได้ให้ความหมายในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยนัยนี้จึงสรุปความหมายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหมายถึงการศึกษาค้นคว้าที่เป็น กระบวนการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องของครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมการ เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยของผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม หรือรายบุคคลเพื่อ

แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด เป็นการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน โดยครูที่ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนนั้น ๆ ซึ่งอาจดำเนินการโดยครูคนเดียวหรือหลายคนร่วมกัน และมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนสู่กลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงาน

1.2. ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

เคมมิสและแมกเท็กการ์ต (Kemmis and Mc Taggart. ศ. วาสนา ประวาลพุกษ์ (แปล), 2538 : 41-46) กล่าวถึงจุดเน้นของการวิจัยปฏิบัติการไว้ 17 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการเป็นวิธีการที่จะปรับปรุงการศึกษาโดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและอาศัยการเรียนรู้จากผลสืบเนื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ต้องนำตนเองเข้าไปร่วมในกิจกรรม เป็นการวิจัยที่บุคคลจะต้องดำเนินการเพื่อที่จะปรับปรุงงานที่ตนปฏิบัติอยู่ (และใช้แนวทางปฏิบัติของบุคคลอื่นเป็นข้อมูลวิทยุมิ)
3. การวิจัยปฏิบัติการดำเนินการผ่านขั้นตอนของการสะท้อนภาพตนเองในลักษณะเกลียว ส่วน ซึ่งมีวัฏจักรของการวางแผนการดำเนินการ (การใช้แผนดำเนินงาน) การสังเกต (อย่างมีระบบ) การสะท้อนข้อมูล และหลังจากนั้นก็ย้อนกลับไปวางแผน การดำเนินการ การสังเกต และการสะท้อนข้อมูลเพื่อการวางแผนต่อไปใหม่ และในการสะท้อนภาพจากข้อมูลในเกลียวของการวิจัยปฏิบัตินั้นจะต้องดำเนินการผ่านขั้นตอนและมีระบบ โดยผ่านการกลั่นกรองวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มผู้ดำเนินงานร่วมกัน
4. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการร่วมมือกันทำงาน การวิจัยประเภทนี้ต้องรับผิดชอบในการกระทำเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ขยายขอบเขตของความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่ทำงานด้วยกันโดยตรงไปให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อผลของการปฏิบัติที่จะตามมา
5. การวิจัยปฏิบัติการก่อให้เกิดชุมชนแบบพัฒนาตัวเอง โดยสมาชิกจะเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย (การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การสังเกต และการสะท้อนข้อมูล) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างชุมชนให้พึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองในด้านความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ การปฏิบัติ และผลสืบเนื่องที่ตามมา มีความเป็นอิสระในการที่จะคิดเกี่ยวกับสถาบันและตนเอง เพื่อที่จะสร้างกฎ ระเบียบ และคุณค่าทางสังคมของตนเองขึ้น
6. การวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีระบบที่บุคคลปฏิบัติการตามเจตนาที่ไตร่ตรองดีแล้ว ซึ่งไม่ใช่เป็นการกระทำโดยบังเอิญ หรือไม่มีแผน แต่เป็นกระบวนการของการใช้

สติปัญญาอย่างรอบคอบเพื่อที่จะดำเนินการใดๆ ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ (มีข้อมูลพร้อมเพียงที่จะยอมรับในการปฏิบัติ) โดยผ่านแนวทางของชีวิตที่แน่นอน มีคุณค่าทางการศึกษา

7. การวิจัยปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับบุคคลในการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติ สอบถามถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องระหว่างเหตุการณ์ การกระทำ และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นทำให้เข้าใจสภาพความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำที่กระทบต่อชีวิตของเขา ซึ่งทฤษฎีของการวิจัยปฏิบัติการได้พัฒนาตามแนวหลักการนี้ กล่าวคือใช้ผลของการกระทำเป็นแนวทางในการวินิจฉัยวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการกระทำที่ผ่านกระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการ

8. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเปิดให้บุคคลทำการปฏิบัติตามแนวคิดของข้อสมมุติเกี่ยวกับสถาบันที่ไปทดสอบ โดยเก็บรวบรวมกิจกรรมจากแนวปฏิบัติที่ผ่านมว ซึ่งมีความผิดพลาดมาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติในครั้งต่อไป

9. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเปิดใจกว้างในการรวบรวมเหตุการณ์ (หรือข้อมูล) โดยไม่เพียงแต่เก็บรายละเอียดที่จะอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนถูกต้องที่สุดเท่านั้น (โดยกำหนดคำถามที่จะหาคำตอบและการเก็บข้อมูลจากชีวิตจริง) แต่จะรวบรวมและวิเคราะห์ด้วยตนเองพร้อมทั้งการตัดสินใจขาดปฏิบัติกริยาได้ตอบ และความประทับใจกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในขณะนั้นด้วย

10. การวิจัยปฏิบัติการเป็นการเก็บเรื่องราวส่วนตัวซึ่งเราสามารถจะบันทึกความก้าวหน้าและสะท้อนความคิดเห็นของเราเกี่ยวกับการเรียนรู้ 2 ชุดคู่ขนานกัน คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เรากำลังศึกษาอยู่ (การปฏิบัติของเรากำลังพัฒนาไปอย่างไร) และการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการ (การปฏิบัติการ) ของการศึกษา (โครงการวิจัยปฏิบัติการของเราดำเนินการไปอย่างไร)

11. การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการทางการเมือง เพราะการวิจัยนี้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อผู้อื่น ด้วยเหตุผลนี้ การวิจัยปฏิบัติการจะทำให้เกิดการต่อต้านต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในตัวของผู้วิจัยและผู้อื่นอีกด้วย

12. การวิจัยปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับคนในการวิเคราะห์ขั้นวิกฤตเกี่ยวกับสถานการณ์ (ชั้นเรียน โรงเรียน ระบบ) ที่เขาดำเนินการอยู่ สภาพการณ์เหล่านี้เป็นระบบของสถาบัน หรือแบบของการต่อต้านที่นักวิจัยปฏิบัติการพบก็คือ การเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างแนวทางใหม่กับแนวเดิมที่ได้รับการยอมรับในสถาบันอยู่แล้ว (การยอมรับในแง่ของการสื่อสาร การปฏิบัติ การตัดสินใจ และงานด้านการศึกษา) ด้วยการวิเคราะห์สถาบันนั้น นักวิจัยปฏิบัติการสามารถจะเข้าใจถึงรากฐานของการต่อต้านและความขัดแย้ง โดยมีการแข่งขันระหว่างการปฏิบัติ แนวคิดด้านการศึกษา และคุณค่าด้านองค์กรและการตัดสินใจ ซึ่งความเข้าใจนี้จะช่วยให้แก่นักวิจัยปฏิบัติการสามารถผ่านพ้นอุปสรรคการต่อต้านนี้ไปได้ (ดังตัวอย่าง เช่น การขอความร่วมมือกับผู้อื่นในกระบวนการวิจัย ชักชวนให้ผู้อื่นตรวจค้นการกระทำหรือการปฏิบัติงาน หรือ

โดยการทำงานร่วมกันในบริบทของโรงเรียนที่กว้างออกไปเพื่อที่จะเข้าใจระบบการศึกษาดั้งเดิม
เข้าใจระบบการตัดสินใจ และงานการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง)

13. การวิจัยปฏิบัติการเริ่มต้นด้วยงานเล็ก ๆ โดยการทำงานผ่านกระบวนการของการ
เปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นเพียงบุคคลเดียว (ตัวฉันเอง) ก็สามารถจะลองทำได้ และขยายงานต่อไป
เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดหรือสถาบัน ซึ่งจะนำไปสู่การ
ปฏิรูปนโยบายหรือแนวปฏิบัติในชั้นเรียน โรงเรียน หรือระบบในวงกว้างออกไป

14. การวิจัยปฏิบัติการเริ่มจากวัฏจักรเล็ก ๆ ของการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการ
สะท้อนภาพ ซึ่งจะช่วยให้ฉันมีประเด็นปัญหา แนวคิด และข้อตกลงเบื้องต้นได้ชัดเจนขึ้นอันจะ
นำไปสู่การนิยามปัญหาที่มีพลังสูงขึ้น เมื่อการดำเนินงานก้าวหน้าต่อไป

15. การวิจัยปฏิบัติการเริ่มจากผู้ทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็ก ๆ แต่จะกว้างขวางในการ
ปฏิบัติการในชุมชนจนขยายผลของการปฏิบัติออกไป

16. การวิจัยปฏิบัติการจะช่วยให้เราสามารถรวบรวมบันทึกความก้าวหน้าต่าง ๆ (ก) บันทึก
เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงด้านกิจกรรมและการปฏิบัติ (ข) บันทึกความเปลี่ยนแปลงของการสื่อ
ภาษา คำอธิบาย และวิจารณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (ค) บันทึกการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์
ทางสังคม และรูปแบบขององค์กรที่อธิบายคุณลักษณะของการปฏิบัติของเรา และ (ง) บันทึก
พัฒนาการในการรอบรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการของเรา

17. การวิจัยปฏิบัติการทำให้เราให้เหตุผลเกี่ยวกับงานด้านการศึกษากับบุคคลอื่นได้ โดย
สามารถแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เรานำมาใช้ในการวิเคราะห์และตรวจสอบเหตุผลว่าเรากำลังทำ
อะไร ในการพัฒนาเหตุผลเหล่านี้ เราอาจจะขอให้ผู้อื่นพิจารณาการปฏิบัติงานของเราในแง่ของ
ทฤษฎีและหลักฐานเพื่อการสะท้อนผลการปฏิบัติด้วยตนเองอีกด้วย

ผ่องพรรณ ทรัพย์มงคล (2543 : 28,34-36) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นการวิจัยที่เรียกว่า “ Self – Reflective Inquiry “ กล่าวคือไม่ใช่มุ่งพัฒนาความรู้ใหม่
แต่จุดเน้นอยู่ที่การมองสะท้อนกลับสภาพการณ์หรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ เช่น ปัญหาที่ครูพบใน
การสอน ปัญหาใกล้ตัว ไม่ใช่ปัญหาที่เริ่มจากภายนอก

2. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในหน่วยงาน หรือองค์กรนั้น ตัวอย่าง
เช่น ในกรณีของโรงเรียนจะเป็นการวิจัยโดยครูในโรงเรียนนั้น และถ้าจะให้ดีที่สุด ควรจะเป็นการ
วิจัยร่วมกันของคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (เป็น Collaborative Research หรือ Participatory
Research) ในกรณีการวิจัยในชั้นเรียนอาจเป็นการวิจัยแบบร่วมกันระหว่างครูและนักวิจัยสนับสนุน
ภายนอกด้วยก็ได้

3. เป็นการวิจัยเพื่อหวังผลในการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ โดยตรง ในกรณีการวิจัยในชั้นเรียนนั้น จะเป็นการดำเนินการเพื่อปรับปรุงหลักสูตร โครงการ หรือการเรียนการสอนของครูผู้ดำเนินการวิจัยนั้น ซึ่งเป็นการมุ่งผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาตามแนวทางใดแนวทางหนึ่งคือการปรับวิธีการเดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ในประเด็นนี้ Hitcock และ Hughes (1995 : 27) ย้ำว่า ผลที่คาดหวังจากการวิจัยเช่นนี้จะไม่ใช่การพัฒนาความรู้เชิงวิชาการ แต่เป็นการได้ความรู้และวิธีปฏิบัติที่ใช้ได้จริงสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

4. เป็นการวิจัยที่มีการทดสอบวิธีการปฏิบัติจริงในสถานที่จริงโดยทันที และทำการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัตินั้น ๆ (Critically examined action) โดยผู้วิจัยเอง

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นวิธีการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงและต่างจากการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป 6 ประการ คือ

1. จุดเริ่มต้นของการวิจัยการวิจัยมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหา หรือข้อข้องใจในการเรียนการสอนที่ครูพบ ครูต้องการปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้น ๆ ด้วยวิธีวิจัยปัญหาวิจัยจึงเริ่มจากความคิดของครูมากกว่าความคิดของผู้อื่นหรือจากหลักการทฤษฎีโดยตรง

2. ขอบเขตของการวิจัยจะแคบและเฉพาะเจาะจงในประเด็น

2.1. ปัญหาการวิจัย (Research Problem) เรื่องที่วิจัยอาจจะเป็นประเด็นที่เล็ก แต่สำหรับครูแล้วจะมีความหมายสำหรับการเรียนการสอนโดยตรง

2.2. ประชากร มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือสภาวะการเรียนหนึ่ง ๆ (Classroom Context) ในการศึกษาอาจมุ่งที่นักเรียนเฉพาะราย นักเรียนห้องเรียนหนึ่ง หรือหลายห้องเรียน ที่ครูผู้ทำการวิจัยนั้นมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนการสอน

2.3. การนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยมุ่งผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูในสภาพแวดล้อมที่ทำการวิจัยนั้น ๆ โดยตรง ไม่มุ่งเพื่อนำไปใช้ในวงกว้างกล่าวคือไม่มุ่งข้อสรุปเชิงนัยทั่วไป

3. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางกระบวนการวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูคนเดียว หรือโดยคณะครูร่วมกัน อีกทั้งอาจมีนักการศึกษาระดับการปฏิบัติ เช่น ศึกษาพิเศษ ร่วมในการวิจัยด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิจัย

4. การวิจัยดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนปกติให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่รู้ตัวว่าอยู่ภายใต้สภาวะการวิจัย ผลการวิจัยจึงอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ธรรมชาติของห้องเรียนที่เป็นปกติวิสัย

5. กระบวนการวิจัยมีการเชื่อมโยงระหว่างการคิดเชิงสะท้อน (Reflective Thinking) และการปฏิบัติ (Action) อย่างชัดเจน กล่าวคือมีการพินิจพิเคราะห์ทบทวนทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง การทดลองปฏิบัติ

6. การวิจัยมีความยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน เช่น อาจเป็นการวิจัยเชิงทดลองประยุกต์ ซึ่งดำเนินการได้อย่างกลมกลืนกับการสอนของครู และใช้สถิติที่ไม่ซับซ้อนในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยอาจจะขาดน้ำหนักไปบ้างในด้านความเที่ยงตรงเมื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยทั่วไปที่อิงทฤษฎีและหลักการที่เข้มงวด แต่จะเป็นการวิจัยที่ให้ประโยชน์โดยตรงเท่าที่ครูผู้ทำวิจัยนั้นต้องการ

ส่วนสุวิมล ว่องวาณิช (2548 : 22-23) กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือการวิจัยที่มีลักษณะที่ครูผู้สอนในห้องเรียน (ใครเป็นผู้ทำ) ได้เป็นผู้ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไข ปัญหา (ทำอะไร) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน (ที่ไหน) ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น (เมื่อไร) ด้วยวิธีการที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่อง และสะท้อนกลับการทำงานของตนเอง (Self – Reflection) โดยขั้นตอนหลักคือ การทำงานตามวงจร PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect) (อย่างไร) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และมีลักษณะเด่นคือเป็น กระบวนการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นไปทดลองใช้ กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหา นั้น มีการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ เพื่อนครูใน โรงเรียนเป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research)

จากลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามที่นักวิชาการ ต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ จึงสรุปได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะสำคัญต้องเป็น การวิจัยที่ดำเนินการ ควบคู่กับการปฏิบัติงานปกติ มีการดำเนินงานเป็นระบบ เป็นวงจรต่อเนื่อง และเป็นการทำงานแบบ มีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง จากลักษณะของ การวิจัยในชั้นเรียนตามที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามีความเหมือนกันกับการวิจัยเชิงวิชาการทั่วไป คือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน แต่เมื่อวิเคราะห์ในลักษณะ สำคัญของการวิจัยทั้ง 2 ประเภท จะพบว่ามี ความแตกต่างกันหลายประการ ดังที่ สุวิมล ว่องวาณิช (2548 : 30-31) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและการวิจัย เชิงวิชาการไว้ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการทำวิจัยในชั้นเรียนกับการวิจัยเชิงวิชาการ

ประเด็น	การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)	การวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research)
1. เป้าหมาย	มุ่งสร้างความรู้เฉพาะเพื่อใช้ใน ห้องเรียนของครูผู้วิจัย	มุ่งสร้างข้อความรู้ทั่วไป ซึ่ง สามารถสรุปอ้างอิงได้
2. ผู้วิจัย	ดำเนินการโดยครูผู้สอนในห้องเรียน มีลักษณะการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research) ใช้วงจรการ ทำวิจัยแบบ PAOR	ดำเนินการโดยนักวิชาการหรือนัก การศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่ไม่ได้ ปฏิบัติงานในห้องเรียน
3. วงจรของ การวิจัย	Plan, Act, Observe, Reflect โดยขั้นตอน Reflect (การสะท้อนกลับ) เป็น ขั้นตอนที่เด่นที่ทำให้การวิจัยแบบนี้ ต่างจากการวิจัยอื่น	ใช้วงจรการทำวิจัยแบบกำหนด ปัญหา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ออกแบบวิจัย (กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ เก็บ ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล) สรุปและ อภิปรายผลการวิจัย
4. วิธีการวิจัย	ไม่เน้นการกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎีแต่ใช้ประสบการณ์ของผู้สอน ไม่เน้นแบบแผนการวิจัยมาก ใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ	ยึดแบบแผนการวิจัยการออกแบบ การวิจัยที่รัดกุม มีการกำหนดกรอบ แนวคิดทฤษฎี ตรวจสอบทฤษฎี และพัฒนาทฤษฎี ใช้การวิจัยเชิง ปริมาณมากกว่า
5. การกำหนด วิธีการแก้ไขปัญหา ในห้องเรียน (Solution)	ใช้วิธีการเชิงอัตวิสัย (Subjective) โดยอาศัยประสบการณ์ของครูนักวิจัย แต่จะใช้วิธีการเชิงปรนัยในการ ตรวจสอบผลการวิจัย	อิงทฤษฎีหรือมีผลการวิจัยรองรับ
6. กลุ่ม เป้าหมายที่ ต้องทำวิจัย	นักเรียนในห้องเรียน อาจเป็นรายคน หรือรายห้อง	กลุ่มนักเรียนที่เป็นตัวแทน ประชากร

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็น	การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)	การวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research)
7. ข้อมูลวิจัย	ครูเป็นผู้เก็บข้อมูล ใช้การสังเกต หลักฐานการแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ	อาจใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบ เดียวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้น เรียนแต่โอกาสใกล้ชิดกับ แหล่งข้อมูล (นักเรียน) จะมีน้อย
8. การวิเคราะห์ ข้อมูล	ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ไม่เน้นการ วิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง	ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิเคราะห์ทาง สถิติเน้นการสรุปอ้างอิง
9. การอภิปราย แปลความหมาย ข้อ ค้นพบจากการวิจัย	ครูนักวิจัยและเพื่อนครูจะมีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิจัยร่วมกัน มี การถกอภิปรายถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้ และผลที่เกิดขึ้น	นักวิจัยอภิปรายภายใต้กรอบ ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และการใช้ ความคิดเห็นของนักวิจัย ประกอบการอภิปราย
10. ช่วงเวลาในการ ทำวิจัย	ทำเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถ ทดลองใช้ผลตามแนวทางที่ครูนักวิจัย ตัดสินใจจะใช้	เป็นนักวิจัยที่เฝ้าสังเกตหรือเก็บ ข้อมูลอยู่ห่าง ๆ แม้จะมีโอกาส เข้าไปทำในห้องเรียนแต่ก็เป็น ช่วงสั้น เมื่อทำเสร็จก็ถอยห่าง ออกมา การวางแผนการวิจัยอาจ ต้องใช้เวลา นานกว่าการวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน
11. การใช้ ผลการวิจัย	นำผลไปใช้แก้ปัญหาในห้องเรียนทันที และตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ไม่เน้นการ ตีพิมพ์เผยแพร่ เป็นบทความทางวิชาการ	ผลการวิจัยอาจไม่ได้นำไปใช้ ในทางปฏิบัติจริง แต่อาจมีการ ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นบทความวิจัย หรือบทความทางวิชาการ

1.3. รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ

รูปแบบหรือประเภทของการวิจัยปฏิบัติการหมายถึงการจำแนกการดำเนินการวิจัย
ปฏิบัติการออกเป็นชนิดต่าง ๆ หลายรูปแบบซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 34-38) ได้เสนอแนวคิด
เกี่ยวกับการจัดรูปแบบการทำวิจัยปฏิบัติการของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการที่อาศัยแบบแผนการวิจัยในการจำแนก แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1.1. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยที่มีแบบแผนการวิจัยเคร่งครัด มีลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) ของนักวิจัยมืออาชีพ นักวิชาการในมหาวิทยาลัย หรือของนักศึกษาที่ทำเป็นวิทยานิพนธ์ มีการออกแบบการวิจัยที่รัดกุมเพื่อให้ตอบคำถามวิจัยได้ชัดเจน และมีรูปแบบการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่กำหนดชัดเจนส่วนใหญ่จำแนกเนื้อหาสาระออกเป็น 5 บท

1.2. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบไม่เป็นทางการ (Informal Research) เป็นงานวิจัยที่ไม่ยึดแบบการวิจัยอย่างเคร่งครัดเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ มุ่งเน้นการตอบคำถามวิจัยมากกว่าการยึดรูปแบบการวิจัยแบบทางการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนปกติ การนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเพียงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ งานวิจัยแบบนี้ บางครั้งพบว่าการรายงานผลเพียง 1-2 หน้า

2. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิส และซูเบอร์ สเคอร์ริทท์ (Kemmis and Zuber – Skerritt) เป็นรูปแบบที่อาศัยวิธีดำเนินงานเป็นฐานในการจำแนกการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค (Technical Action Research) เป็นการวิจัยที่มีเป้าหมายของการวิจัย เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน โดยอาศัยบุคคลภายนอก (Outsiders) มาช่วยในการทำวิจัยในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ (ครู) จะอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับของนักวิจัยภายนอกบุคคลภายนอกเล่นบทบาทในการนำเสนอความคิด วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยมาจากความคิดของนักวิจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเน้นเทคนิคการทำวิจัยที่ตอบคำถามวิจัยที่รัดกุม ข้อค้นพบที่ได้อาจใช้ไม่ได้กับการปฏิบัติจริง

2.2. การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติจริง (Practical Action Research) เป็นการวิจัยที่มีนักวิจัยภายนอกแสดงบทบาทของที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน (Process Consultancy Role) มีเป้าหมายของการวิจัยที่มากกว่าแบบแรก คือ นอกจากจะช่วยเหลือปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานแล้วยังมุ่งสร้างความเข้าใจและมุ่งพัฒนาวิชาชีพให้กับผู้ปฏิบัติด้วย ในกระบวนการวิจัยจะส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติด้วย ในกระบวนการวิจัยจะส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติสะท้อนผลและคิดวิเคราะห์พัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้กระบวนการวิจัยและมีส่วนในการเสนอความคิดในประเด็นปัญหาวิจัยที่มาจากการปฏิบัติจริง และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้

2.3. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์หรือเชิงอิสระ (Critical หรือ Emancipatory Action Research) เป็นการวิจัยที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยภายนอกกับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เป้าหมายของการวิจัยเพิ่มเติมจากการวิจัยปฏิบัติการแบบที่ 2.1 และ 2.2 คือนอกจากพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงาน การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติแล้ว ยังต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานที่เป็นอยู่ในองค์กรให้ดีขึ้นกว่าเดิม แม้จะมีบุคคลภายนอกร่วมด้วย แต่ทุกคนต่างมีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน จะไม่มีผู้แสดงบทบาทเป็นทั้งปรีกษการวิจัยเหมือนแบบที่ 2.2. การวิจัยแบบนี้เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยแก่ผู้ปฏิบัติ และนักวิจัยจะเป็นอิสระจากความรู้ ทัศนคติ และพันธนาการทางความคิดเดิม

จะเห็นว่าแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการทั้ง 3 แบบมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของการทำงานจากผู้ปฏิบัติครอบครองความคิดโดยนักวิจัยภายนอก (Cooption) ซึ่งเป็นแบบแรกมาเป็นการทำงานร่วมกัน (Cooperation) ในแบบที่ 2.2. และรูปแบบการทำงานแบบที่ 2.3. ซึ่งเป็นการทำงานแบบร่วมมือ (Collaboration) ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยปฏิบัติการที่กำลังเป็นที่นิยมและยอมรับกันว่า จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของผู้ปฏิบัติมากกว่าแบบอื่น ๆ

3. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ คาลธูน (Calhoun) อาศัยขอบเขตของการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการจำแนกการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

3.1. การวิจัยของครูแบบทำคนเดียว (Individual Teacher Research) เป็นการวิจัยที่เน้นการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง โดยครูกำหนดปัญหาในห้องเรียนที่ต้องการแก้ไข และหาแนวทางแก้ไข นักเรียนอาจไม่มีส่วนในการช่วยกำหนดทางเลือกต่าง ๆ หากจะมีผู้ปกครองเกี่ยวข้องด้วยในการทำวิจัยก็จะเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลมากกว่า

3.2. การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaboration Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยมีจำนวน 1-2 คนขึ้นไป ประกอบด้วย ครู ผู้บริหารและนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยหรือบุคลากรอื่นๆ มีจุดมุ่งหมายเน้นที่ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง คณะวิจัยอาจจะเน้นปัญหาในระดับพื้นที่ของตน แต่ยังเป็นกระบวนการที่เป็นการสืบค้นความรู้ในห้องเรียน กระบวนการทำวิจัยจะเหมือนกับการวิจัยของครูที่ทำคนเดียว

3.3. การวิจัยปฏิบัติการแบบทำทั่วทั้งโรงเรียน (Schoolwide Action research) เป็นการวิจัยที่คณะทำงานเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียน มีการทำงานโดยเลือกปัญหาที่สนใจร่วมกัน มีการรวบรวมข้อมูล การจัดระบบ และการแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากโรงเรียน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง กระบวนการวิจัยเป็นแบบวงจรต่อเนื่องที่มีหน้าที่เหมือนการประเมินความก้าวหน้า มีจุดมุ่งหมายเน้นที่การปรับปรุงโรงเรียน ได้แก่ (1) การค้นหาวิธีการปรับปรุงโรงเรียนเพื่อ

แก้ปัญหา (2) พยายามปรับปรุงการทำงานเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันแก่นักเรียน (3) เพิ่มขอบข่ายของสาระในการสืบค้นแนวทางการแก้ปัญหา

4. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการจากการสังเคราะห์ของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) เป็นการสังเคราะห์จากแนวคิดของ Miller (2000a), Freeman (1998), Bennett, Foreman-Pack and Higgins (1996), Stringer (1966), Robinson (1994) จำแนกการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

4.1. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

4.2. การวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (Collaboration Action Research) เป็นงานวิจัยที่ดำเนินการโดยครูหลายคนร่วมกันทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหลาย ๆ ชั้น หรือแผนกวิชา หรือภาควิชา คณะนักวิจัยเกิดจากการรวมตัวกันของครูที่มีความชำนาญเฉพาะต่างกัน มาร่วมมือกันทำวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

4.3. การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Schoolwide Action Research) เป็นการวิจัยที่ดำเนินงานโดยผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน อาจรวมหน่วยงานนอกโรงเรียนด้วย มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4.4. การวิจัยอิงชุมชน (Community-based Action Research) เป็นการวิจัยที่อาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยอาศัยพลังของชุมชนที่จะระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งมาพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวานิช ยังได้สรุปเกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการไว้ว่าการจัดรูปแบบของนักวิชาการดังกล่าวมานั้นให้ประโยชน์ต่อครูผู้ที่จะทำวิจัยและได้เสนอประสบการณ์ของตนในการนำเสนอแนวคิดรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบไม่เป็นทางการให้กับครู ในการอบรมประชุมปฏิบัติการต่าง ๆ ว่า รูปแบบการวิจัยแบบนี้ทำให้ครูมีแรงจูงใจที่จะทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เนื่องจากเห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ไม่ต้องกังวลศัพท์เทคนิคที่ใช้ในการทำวิจัย การกำหนดแบบแผนการวิจัยหรือการเรียนรู้อันวิจัยที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ เนื่องจากเมื่อผ่านคลาสิกฤกษ์ต่าง ๆ ในการทำวิจัย จึงทำให้ครูกล้าที่จะบอกเล่าถึงสิ่งที่ตนเองได้ปฏิบัติเหมือนการเขียนบันทึกประจำวันหรือบันทึกการสอนโดยไม่ต้องกลัวว่าจะทำวิจัยผิด

1.4. กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนนั้น เมื่อพิจารณาจากความหมาย ลักษณะและรูปแบบของการวิจัยแล้วกล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยประเภทการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งหมายถึงดำเนินการวิจัยไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน เพื่อต้องการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงานนั้นโดยมีผู้เกี่ยวข้องกับการ

จัดการเรียนการสอนเป็นผู้ดำเนินการวิจัย ซึ่งกระทำได้หลายรูปแบบทั้งรูปแบบเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ รูปแบบที่ผู้วิจัยทำคนเดียวเฉพาะปัญหาในชั้นเรียนของตน หรือแบบร่วมมือเป็นทีมในชั้นเรียนเดียวกัน หรือร่วมมือกันทั้งโรงเรียน หรือแบบที่มีบุคคลภายนอกมาร่วมดำเนินการวิจัย

เคมีสและแมกเท็กการ์ด (Kemmis and Mc Taggart. ศ วาสนา ประมวลพฤกษ์ (แปล), 2538 : 13 - 21) กล่าวถึงการวิจัยปฏิบัติการว่า มีจุดกำเนิดจากแนวคิดของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin ,1946) นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน ที่นำวิธีวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคมของชาวอเมริกัน และต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้กับการวิจัยในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งสาขาการศึกษา ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย เลวินได้อธิบายว่า การวิจัยปฏิบัติการเหมือนกับการดำเนินงานในลักษณะของการหมุนรอบตัวเป็นขั้น ๆ แบบเกลียวสว่าน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลของการปฏิบัติ และธรรมชาติแบบหมุนครบวงจรของวิธีการของเลวินนั้น ขอมรับในความจำเป็นของแผนงานปฏิบัติการว่า ต้องยืดหยุ่นและตอบสนอง และยอมรับว่าในสถานการณ์จริงทางสังคมที่ซับซ้อนนั้น ในทางปฏิบัติไม่ว่าใครก็ตามย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ เลวินจึงได้เน้นให้มีการเกี่ยวเนื่องกันระหว่างการปฏิบัติและการสะท้อนผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแผนการดำเนินงานโดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลอื่น ๆ ด้วย วงจรการวิจัยปฏิบัติการแสดงได้ดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรการวิจัยปฏิบัติการ

การดำเนินการวิจัยปฏิบัติการนั้น คือ การวิจัยแบบเข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ วิธีการวิจัยจะเริ่มด้วยแนวคิดที่สนใจร่วมกัน (Thematic Concern) ของกลุ่ม ซึ่งจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการของการวิจัยปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องกันและพัฒนาต่อเนื่องกันเป็นวงจรและหมุนเป็นวงกลมเจาะลึกเข้าไปแบบสว่าน ในการทำวิจัยปฏิบัติการกลุ่มและสมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. พัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วให้ดีขึ้น(Plan)
2. ปฏิบัติตามแผน (นำแผนไปปฏิบัติ) (Act)
3. สังเกตผลการปฏิบัติ(Observe)
4. สะท้อนผลของการปฏิบัตินี้ให้เป็นพื้นฐานของการวางแผนต่อไปอย่างต่อเนื่องตลอดวงจร(Reflect)

นอกจากนี้ Mc Taggart and Garbutheon – Singh (1987 อ้างใน Kemmis and Mc Taggart.1988 ; ส วาสนา ประवालพฤกษ์ (แปล), 2538 : 28-29) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มในการวิจัยปฏิบัติการว่าไม่ควรถูกละเลยในกิจกรรมใด ๆ ที่กระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว ถึงจะผ่าน

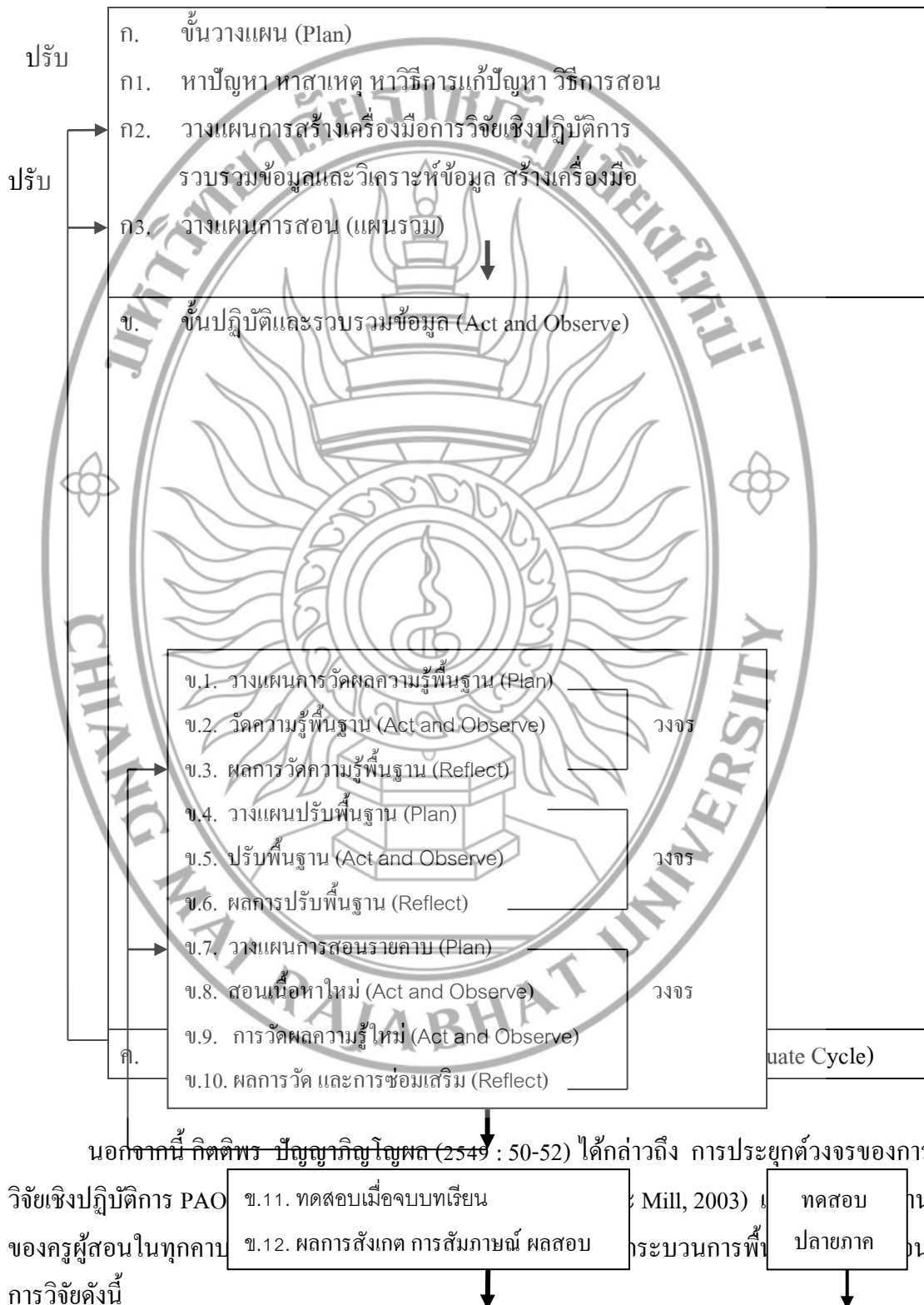
วงจรของการวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล ก็ไม่ถือว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยปฏิบัติการไม่ใช่กิจกรรมของเอกัตบุคคล การกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวจะทำให้ลายระบบการเปลี่ยนแปลงของพลังกลุ่มที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นการกระทำที่เสี่ยงมาก การปฏิบัติการด้านการศึกษจะไม่ดำเนินการโดยคนคนเดียวแต่จะต้องเป็นการปฏิบัติการของกลุ่มซึ่งจะช่วยให้การกระทำใด ๆ มีการพิจารณาอย่างรอบคอบโดยกลุ่ม

วงจรการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนที่ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Act) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ได้มีการนำมาใช้ในประเทศไทยโดยนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่

กิตติพร ปัญญาวิทยุผล (2549 : 43-45) ได้เสนอรายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา รูปแบบดังกล่าวแสดงได้ดัง ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการสำหรับครุศาสตรระดับ
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา

1. กำหนดปัญหา

- 1.1. ระบุปัญหาต่าง ๆ ที่ครูพบในชั้นเรียน
- 1.2. กำหนดปัญหาและสาเหตุที่ครูสามารถแก้ไขได้เอง
- 1.3. ระบุแนวทางหรือวิธีแก้ปัญา

1.4. กำหนดชื่อเรื่องและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ลงมือแก้ไขปัญาตามทีระบุในข้อ 1.3

3. รวบรวมข้อมูลเป็นระยะในระหว่างการแก้ปัญาทั้งข้อมูลย่อย ๆ และข้อมูลรวบยอดที่
เกิดจากการแก้ปัญา

4. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลทีรวบรวมได้ในข้อ 3

5. สรุปผลทีได้จากข้อ 2, 3, และ 4 ว่าผลการแก้ไขเป็นอย่างไร มีข้อมูลหลักฐานเพียงพอใน
การสรุปและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

จากขั้นตอนดังกล่าวอาจเชื่อมโยงกับขั้นตอน PAOR คือ ขั้นตอนในข้อ 1 จัดเป็นขั้น
วางแผน (Plan) ข้อ 2 จัดเป็นขั้นลงมือทำ (Act) ข้อ 3, 4 จัดเป็นขั้นสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลและ
สะท้อนการปฏิบัติ (Observe and Reflect) ข้อ 5 เป็นการสรุปผลของ Act Observe และ Reflect
ทั้งหมดทีได้จาก ข้อ 2,3 และ 4 ส่วนข้อ 6 เป็นการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเผยแพร่
ผลการวิจัยและสะสมความรู้ไว้เพื่อต่อยอดต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ส่วนงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(2547 : 7-23) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบบง่าย ทีสอดคล้องกับการวิจัยทั่วไป และเป็น
ขั้นตอนทีต้องดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีได้แยกออกจากกัน
ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาการวิจัย ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการวิจัยขั้นที่ 3
รวบรวมข้อมูลตามวิธีการทีกำหนด ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ ประมวลผลและตีความ และขั้นที่ 5 สรุปและ
เขียนรายงานการวิจัยแบบง่าย รายละเอียดแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาการวิจัย เป็นการกำหนดปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัยทั้งนี้ปัญหา
หรือเป้าหมายการวิจัยจะกำหนดจากปัญหาทีพบจากการปฏิบัติงาน หรือความต้องการพัฒนางาน
การเลือกปัญหาและการกำหนดเป้าหมายการวิจัยเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและเลือกให้เหมาะสมโดย
เลือกปัญหาทีน่าสนใจ สำคัญ และเกิดประโยชน์จริง ซึ่งครูสามารถหาคำตอบเพื่อแก้ปัญาด้วย
กระบวนการวิจัยได้ ถ้าเขียนในลักษณะเป็นประโยคคำถาม อาจเรียกว่า คำถามวิจัย หรือถ้าเขียนเป็น
ประโยคบอกเล่า คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการวิจัยเป็นขั้นของการวางแผนดำเนินการวิจัย ซึ่งถ้ากำหนดวิธีการได้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยครอบคลุมและชัดเจน จะช่วยให้การดำเนินงานวิจัยมีประสิทธิภาพ บรรลุผลได้ง่ายและการวางแผนที่ดีจะทำให้กระบวนการวิจัยน่าเชื่อถือ วิธีการวิจัยประกอบด้วยวิธีการ หมายถึงจะดำเนินการกับใคร ที่ไหน อย่างไร เก็บข้อมูลอะไรอย่างไร ด้วยเครื่องมืออะไร การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร และแผนการดำเนินการทำอะไร เมื่อไร

ขั้นที่ 3 รวบรวมข้อมูลตามวิธีการที่กำหนดเป็นขั้นปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ ถ้าวางแผนไว้ดีขั้นนี้ก็ดำเนินการได้สะดวก อย่างไรก็ตามโดยปกติการดำเนินการวิจัยแบบง่าย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการร่วมกับขั้นการจัดการเรียนรู้และวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพราะข้อมูลที่รวบรวมได้ จะได้จากสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยครูบันทึกผลไว้ทั้งระหว่างเรียนและบันทึกผลหลังเรียน และจากการวัดประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้อาจเทียบได้กับขั้นการสังเกตผลที่เกิดขึ้นในการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานจากการใช้นวัตกรรม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ ประมวลผลและตีความ เป็นขั้นตอนที่ครูนำข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นที่ 3 มาวิเคราะห์หรือจัดกระทำให้ได้ความหมายที่จะนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย สำหรับการวิจัยแบบง่ายส่วนใหญ่จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพร้อมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสังเกต การสอบถามหรือการตรวจผลงาน

ขั้นที่ 5 สรุปและเขียนรายงานการวิจัยแบบง่าย เป็นการดำเนินการเมื่อครูดำเนินการตามกระบวนการวิจัยแบบง่ายเสร็จเรียบร้อยแล้วและได้ข้อมูลหรือข้อค้นพบตามที่ครูคาดหวังไว้หรือไม่ก็ตาม ครูควรเขียนสรุปผลการวิจัยที่ค้นพบเก็บไว้ใช้ในการพัฒนางานหรือให้ผู้อื่นได้รับทราบ การเขียนรายงานการวิจัยแบบง่ายครูอาจเขียนแบบไม่เป็นทางการ โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับศัพท์เทคนิคด้านการวิจัย เน้นการเขียนตามสภาพจริงโดยให้ครอบคลุมในหัวข้อหลักอาจประกอบด้วย

5.1. ปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัย (อาจเขียนในลักษณะปัญหาการเรียนการสอนที่ต้องการแก้ไขหรือต้องการพัฒนา)

5.2. วิธีการวิจัยหรือวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ข้อมูลหรืออาจเขียนการวิเคราะห์ข้อมูลแยกออกมาเป็นอีกหัวข้อหนึ่งต่างหาก

5.3. ผลการวิจัยหรือผลการแก้ปัญหาหรือผลการพัฒนา (อาจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ทั้งข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ หรือการศึกษาต่อเนื่องเป็นต้น)

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 7-10) ได้สรุปกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการวิจัยแสดงเป็น แผนภูมิได้ดัง ภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

จากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามแผนภูมิ ครูสามารถดำเนินการได้ดังนี้
ขั้นที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาครูสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ การตรวจสอบแบบฝึกหัด การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูจะพบปัญหา ข้อสงสัยที่เกิดจากผู้เรียน ครู กระบวนการเรียนการสอน เช่น ผู้เรียนมีความสามารถในการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่ำ ผู้เรียนส่วนใหญ่ในชั้นมีอัตราเร็วในการอ่านภาษาไทยต่ำ ผู้เรียนไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชา..... ผู้เรียนยังไม่ได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับความรับผิดชอบให้เป็นนิสัย ครูสอนเคร่งเครียดจริงจัง ผู้เรียนไม่สนุก

และมีความสุขในการเรียน ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน ครูไม่ได้จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

เมื่อครูพบปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาแล้ว หากมีหลายปัญหาครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาก่อน

ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัย แหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการแก้ปัญหา

เมื่อครูได้วิเคราะห์ปัญหาจากการศึกษาในขั้นที่ 1 เพื่อที่จะให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา คู่มือ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ของครูเองทำให้ครูทราบว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเรา มีผู้ใดศึกษาไว้บ้างใช้วิธีใดในการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไรจะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นวิธีสอนใหม่หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครูได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน เอกสารประกอบการสอน คู่มือครู บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น

ขั้นตอนนี้ จะนำไปสู่ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 พัฒนวิธีการหรือนวัตกรรม

จากขั้นที่ 2 ครูจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งอาจเป็นวิธีการหรือนวัตกรรมที่เป็นไปได้ ในขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาแล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการและนวัตกรรมจากผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ เช่น หากครูสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูต้องศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แล้วจัดทำต้นแบบให้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อนำไปให้เพื่อนครู ศึกษาวิเคราะห์หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาให้ความคิดเห็น เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนนี้ จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษา และวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

ขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้โดยระบุขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกตพฤติกรรมเริ่มต้นของผู้เรียนก่อนนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วสังเกตพฤติกรรมอีกครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนนี้ ต้องมีเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 สรุปผล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ก็ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ตลอดจนนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก คือดำเนินการขั้นที่ 2 – 4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ แล้วเขียนสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4

จากขั้นตอนนี้จะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการแก้ไขปัญหา

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิจัยปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบความคิดในการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในขณะที่ฝึกสอนในโรงเรียน โดยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยชั้นเรียน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษา ในขณะที่ฝึกสอนว่านักเรียนมีปัญหาอะไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร โดยนักศึกษาสามารถสำรวจได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บันทึกผลหลังสอน รายงานข้อมูลนักเรียนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน พฤติกรรมของนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจปัญหา สาเหตุของปัญหา ทางเลือกในการแก้ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ศักยภาพของครูในการแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางในการพัฒนา

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผน ประกอบด้วย

- 2.1. ศึกษา ทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง
- 2.2. วางแผนสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.3. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมการแก้ปัญหา เครื่องมือ

ประเมินผล

- 2.4. ทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ ประกอบด้วย

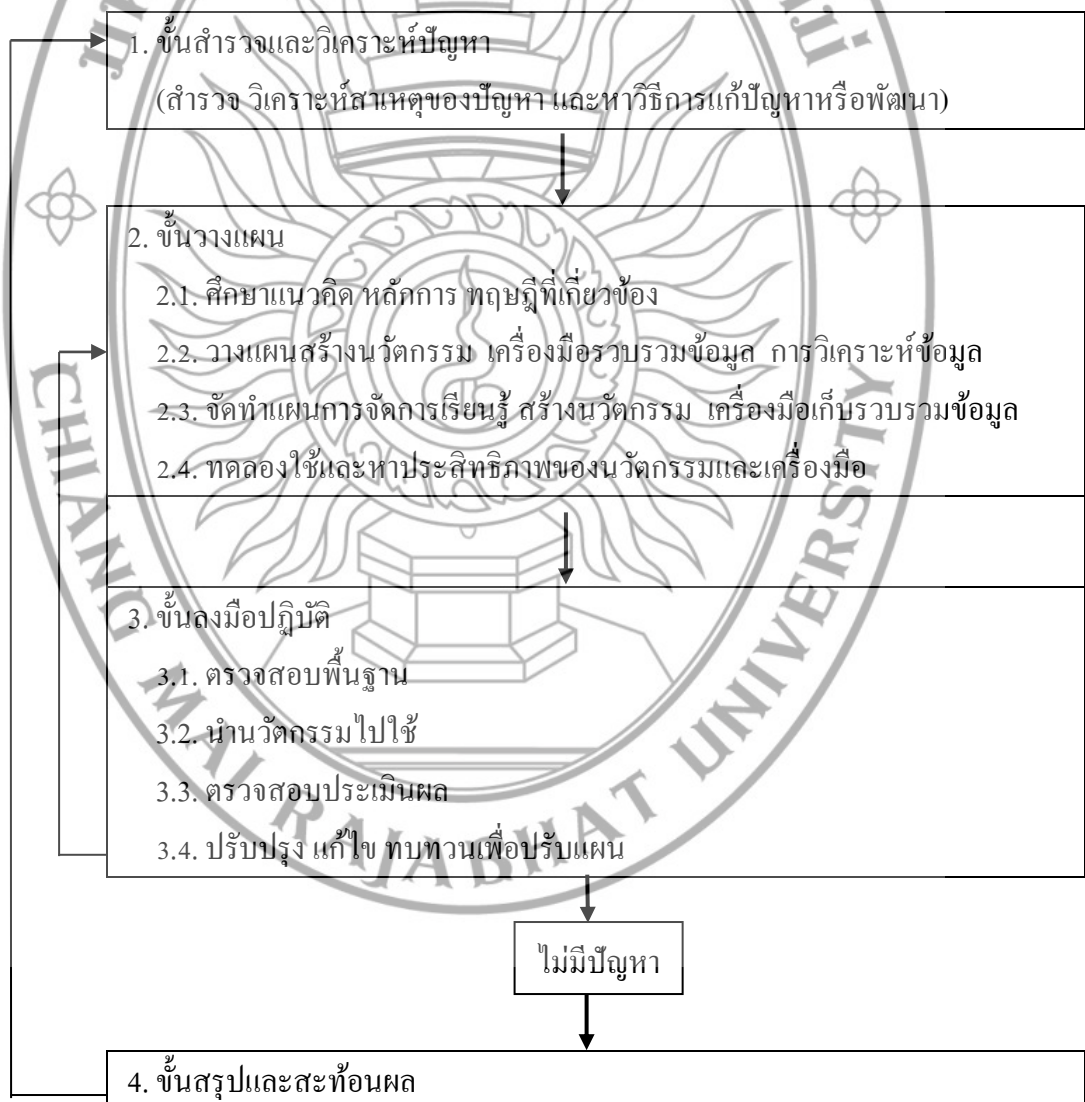
- 3.1. ตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน
- 3.2. นำ นวัตกรรมไปใช้
- 3.3. ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้นวัตกรรม
- 3.4. ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ทบทวนเพื่อปรับแผน

ในขั้นตอน 3.4.นี้ เป็นขั้นตอนที่ครูพิจารณาผลการสอนและนำไปปรับปรุง แก้ไข ซึ่งอาจเป็นการปรับแผนการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 หรือขั้นตอนที่ 3 ตามความเหมาะสม และจะไหลวนซ้ำ ๆ กันจนกระทั่งสามารถแก้ปัญหา หรือพัฒนานักเรียนได้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและสะท้อนผล เป็นกระบวนการให้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิพากษ์ผลการวิจัยของตนเอง การให้ข้อเสนอแนะ เขียนรายงานการวิจัยเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงการทำงานหรือแก้ปัญหาใหม่

จากขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน 4 ขั้นตอน แสดงเป็นแผนภูมิได้ดัง ภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน

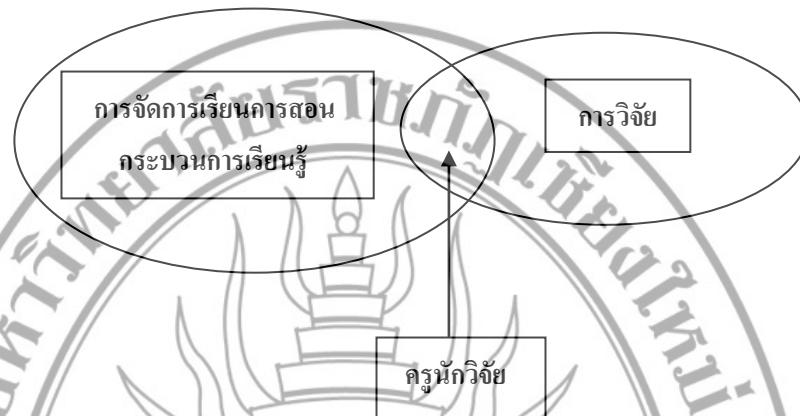
ตอนที่ 2 การวิจัยในชั้นเรียนกับการพัฒนาวิชาชีพครู

งานครูเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานกล่าวคือ ต้องมีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ และต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา งานครูเป็นวิชาชีพดังที่ อุทุมพร จามรมาน (2538 : 2-3) ได้กล่าวว่า “งานครูสอดคล้องกับความหมายของคำว่าวิชาชีพ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับสติปัญญา ความรอบรู้เฉพาะสิ่ง (เนื้อหาที่จะสอน) มีการเตรียมตัวเช่นการ ฝึกหัดครู และเตรียมการสอน มีความเจริญก้าวหน้า (มีการเปลี่ยนแปลงทางความรู้เทคนิควิธี) ซึ่ง ต้องการการติดตามและการศึกษาค้นคว้าเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาเต็มเวลา (การเตรียมสอน การสอน การตรวจงาน การวัดผล การตรวจสอบ การค้นคว้า) เป็นกิจกรรมที่ต้องได้มาตรฐานการศึกษา เป็นงานบริการนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน และประเทศ (เป็นงานพัฒนาคน) และสุดท้ายเป็น กิจกรรมที่มีองค์กร (เช่น ครอบครัว) หรือสถาบันรับรอง “

2.1. ครูการวิจัยในชั้นเรียน

วงการศึกษานในประเทศไทย นำแนวคิดของการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้อย่างสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 ได้กล่าวถึงเรื่องการวิจัยไว้ 3 มาตรา ได้แก่มาตรา 24 (5) ผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และมาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความมุ่งหมายเฉพาะที่การ ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม อีกทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ถือว่าผู้เรียนสำคัญ ที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งมั่นจัดและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคการ จัดการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายและต้องเปลี่ยนมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนใหม่ โดยให้ครูมีบทบาทเป็นครุนักวิจัย (Teacher Researcher) หรือครูในฐานะนักวิจัย (Teacher as Researcher) ที่ต้องดำเนินการวิจัยในลักษณะที่เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนคือ จะต้องดำเนินการสอดแทรก (built in) การวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ซึ่ง พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2544 : 3) ได้เขียนแผนภาพแสดงความเชื่อมโยงบทบาทของครูกับการจัดการเรียน การสอน กระบวนการเรียนรู้ และการวิจัยไว้ดัง ภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ความเชื่อมโยงบทบาทของครูกับการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ และการวิจัย

จากภาพที่ 5 จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยมีความสัมพันธ์กัน โดยการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนหรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทำให้ครูเป็นผู้มีบทบาททั้งการจัดการเรียนการสอนและบทบาทในการวิจัยจึงเรียกว่าครูนักวิจัย

การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครู มีลักษณะเป็นการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งเคลลี่ (Kelly. 1985 : 129-133 อ้างในชาติริ มณี โกศล, 2539 : 32-33) กล่าวถึงการวิจัยปฏิบัติการตามแนวทางนี้ว่าเป็นการวิจัย ที่แตกต่างไปจากการวิจัยปฏิบัติการแบบบริหารสังคมโดยวิธีการทดลอง กล่าวคือ เป็นการวิจัยที่ใช้ครูเป็นฐานของการวิจัย เป็นการลดช่องว่างในการดำเนินงานระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้วิจัย ปัญหาของการวิจัยนั้น ไม่ใช่ปัญหาที่ถูกกำหนดมาจากบุคคลภายนอก การวิจัยปฏิบัติการลักษณะนี้ครูไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยสมมติฐานที่มาจากรายงานผลการวิจัย และมักจะไม่ใช่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน เพื่อรวบรวมความรู้และทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ และบิสเซกซ์ (Bissex. 1987 อ้างในชาติริ มณี โกศล 2539 : 34-35) กล่าวว่าการศึกษาวิจัยที่ดำเนินการโดยครูนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้นักเรียนจำนวนมาก ไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง และไม่ต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ซับซ้อน นอกจากนี้การวิจัยอาจจะไม่ต้องเริ่มต้น จากการทดสอบสมมติฐาน แต่จะเริ่มต้นจากการแก้ไขข้อสงสัยที่เกิดขึ้น (Wondering to Pursue) ในชั้นเรียน

2.2. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน และในขณะเดียวกันก็เพื่อเป็นวิถีทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีองค์ประกอบหรือปัจจัยสนับสนุน ดัง Susan Jungck (1992 : 108-113 อ้างใน ผ่องพรรณ ตรียมงคล 2544 : 5-6) ได้สรุปว่า มีปัจจัยใหญ่ 3 ประการที่มีส่วนผลักดันแนวคิดเรื่องครูกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 บทบาทที่เปลี่ยนไปของครู ครูได้รับการส่งเสริมและคาดหวังให้มีบทบาทร่วมคิดมากขึ้น ในการพัฒนาการเรียนการสอน ต่างจากบทบาทเดิมที่เป็นเพียงผู้ปฏิบัติการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เป็นครูผู้ประยุกต์ใช้ เป็นครูผู้ร่วมพัฒนา เมื่อบทบาทของครูขยายขอบเขตกว้างขึ้นในฐานะผู้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาผู้ทางเลือกที่เหมาะสม ในการเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นที่ครูต้องพัฒนาศักยภาพในการทำความเข้าใจปัญหา และเงื่อนไขของการเรียนการสอน และชั้นเรียนของตนอย่างถ่องแท้ เพื่อค้นหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข ทดลองปฏิบัติตามวิธีการนั้น ๆ และประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติ กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสอนซึ่งนั่นก็คือ การวิจัยในชั้นเรียนนั่นเอง

ปัจจัยที่ 2 ข้อจำกัดของการวิจัยที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าการวิจัยทางหลักสูตรและการสอนจะนำไปสู่ความรู้ ความคิดใหม่ ๆ มากมาย แต่ในทางปฏิบัติจะพบว่าผลการวิจัยเหล่านี้เกิดประโยชน์น้อย เพราะครูมักไม่ได้สนใจนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งเหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะโรงเรียนเป็นแหล่งที่มีความเฉพาะเจาะจงมาก การวิจัยที่จะใช้ได้ผลดีเต็มที่ จึงต้องเป็นการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับโรงเรียนและห้องเรียนนั้น ๆ หรือแม้กระทั่งเฉพาะเจาะจงผู้เรียนบางคน และควรเป็นการวิจัยที่มีการทดลองปฏิบัติ เพื่อประเมินผลการใช้ในสถานการณ์จริงโดยครูผู้สอนจริง

ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยข้อนี้ สอดคล้องกับปัจจัย 2 ข้อที่กล่าวมาคือ แม้ว่าการวิจัยที่ผ่านมาได้เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิดใหม่ทางการศึกษา และมักมีข้อวิพากษ์ว่าการวิจัยมีความโน้มเอียงในลักษณะ “การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา (Research about Education)” มากกว่าการวิจัยเพื่อการศึกษา (Research for Education) ดังเช่นที่ Carr และ Kemmis (1986) ได้วิจารณ์ไว้ว่าการวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่เน้นการปฏิบัติตามแนวทาง ปฏิฐานนิยม (Positivism) และอยู่ภายใต้กรอบของทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นผลงานวิจัยในอดีต โดยให้ความสำคัญน้อยในเรื่องการนำไปปฏิบัติจริงทันทีในโรงเรียน การวิจัยทางการศึกษา แม้จะคำนึงถึงประโยชน์ทางการปฏิบัติเป็นจุดหมายปลายทาง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการค้นคว้าหาความรู้ ความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยการทดสอบสมมติฐานซึ่งอ้างอิงทฤษฎีที่สั่งสมมาจากการวิจัยก่อน ๆ แต่เมื่อมีการวิจัยเช่นนี้ได้พัฒนามาถึงจุดหนึ่ง และได้ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายแล้ว ก็เริ่มเกิดกระแสความต้องการ

ที่จะเน้นการวิจัยในแนวทางที่พินิจวิเคราะห์ เพื่อทบทวนความรู้ที่มีอยู่แล้ว และการนำไปใช้จริง ดังนั้นสำหรับครูการวิจัยจึงน่าจะเป็น “ Re-examine ” มากกว่า “ Research ” ในความหมายทั่ว ๆ ไปของการวิจัย ดังนั้นการวิจัยน่าจะพัฒนาจากการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษามุ่งเน้นเป็นการวิจัยเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งในการปฏิบัติจริงนั้น ครูคือผู้ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการวิจัยเพื่อการศึกษาที่มุ่งผลโดยตรงและทันทีต่อผู้เรียน

2.3. แนวทางใหม่สำหรับการวิจัยของครู

สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 7-8) ได้เสนอแนวทางใหม่สำหรับการวิจัยของครู โดยกล่าวว่า เพื่อไม่ให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนเกิดความท้อแท้ ควรใช้วิธีการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยโดยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของการทำงานปกติประจำวัน ให้เกิดความยั่งยืนของกิจกรรมการวิจัย ทำให้งานวิจัยในชั้นเรียนน่าสนใจ แม้วิธีการอาจจะไม่ถึงมาตรฐานของงานวิจัยเชิงวิชาการ และเพื่อให้การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูสอดคล้องกับวิถีชีวิตของการทำงานปกติ จึงให้ความเห็นว่าแนวทางใหม่สำหรับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครู ควรเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยของครูควรเป็นงานวิจัยขนาดเล็ก (small scale) มุ่งที่การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานเกินไป จนทำให้งานหลัก (การสอน) ได้รับผลกระทบแต่ต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนตามปกติ โดยมีการใช้กระบวนการวิจัยเป็นขั้นตอนของการทดลองใช้ยุทธวิธีใหม่ ๆ ด้านการสอนที่คิดค้นขึ้น เพื่อให้การสอนเกิดผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

2. ในแต่ละภาคเรียนหรือภาคการศึกษา ครูสามารถทำการศึกษาในประเด็นวิจัยหรือหัวข้อวิจัยได้หลายประเด็น และสามารถดำเนินการได้พร้อมกันในขณะเดียวกันหากปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมีหลายปัญหาที่ต้องการแก้ไข ดังนั้นการวิจัยของครูต้องไม่ใช่การทำวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว และละเลยประเด็นปัญหาอื่นที่รอการแก้ไขอยู่เช่นเดียวกัน

3. การวิจัยของครูเน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) มาแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ข้อค้นพบที่ได้มีความหนักแน่น น่าเชื่อถือ และนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้จริง เป้าหมายหลักของการวิจัยของครูไม่ใช่มุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับศาสตร์ของการสอน การนำเสนอผลการวิจัยจึงไม่ยึดติดรูปแบบที่เป็นทางการเหมือนกับที่มีการทำในการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research) หรือการวิจัยแบบเป็นทางการ ซึ่งมีกฎเกณฑ์การทำวิจัยที่เคร่งครัด โดยเฉพาะการนำเสนอผลการวิจัยที่มักมีการจำแนกสาระของการวิจัยออกเป็น

4. การทำวิจัยของครูต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยที่เกิดมาจากสภาพปัญหาที่เป็นจริงขณะนั้น และครูไม่สามารถใช้วิธีการเดิม ๆ แก้ปัญหาได้ จำเป็นต้องค้นหาวิธีการใหม่ ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการวิจัยของครูจึงไม่ใช่เริ่มต้นด้วยคำถามที่ว่า “ฉันควรทำวิจัยเรื่องอะไรดี” หรือ “เธอช่วยคิดให้ว่าฉันควรทำวิจัยเรื่องอะไรดี” การตั้งคำถามแบบนี้สะท้อนว่าครูไม่ได้เริ่มทำวิจัยในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนขณะนั้น

5. กระบวนการวิจัยของครูต้องเป็นไปอย่างง่าย ๆ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียนมาใช้ในการค้นหาคำตอบ และเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องใช้กระบวนการวิจัยในการปฏิบัติงานของตนเอง ต้องไม่คิดว่างานวิจัยเป็นงานที่นอกเหนืองานสอน งานวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่งานวิจัยที่หากต้องการทำ ต้องมีการขออนุมัติโครงการวิจัย หรืองบประมาณเพื่อการทำวิจัย ถ้าไม่ได้รับอนุมัติก็ทำวิจัยไม่ได้ การมีความคิดแบบนี้ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นั่นคือ ครูจะได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัยหรือไม่ก็ตาม หน้าที่ของครูก็คือต้องหาวิธีการแก้ปัญหาให้หมดไปด้วยวิธีการที่เหมาะสมที่สุดภายใต้ทรัพยากรหรือสภาพเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

6. การวิจัยของครูไม่ใช่มุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง แต่เป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนคือ ครูทั้งโรงเรียนมาร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการวิจัยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมหรือมีการรวมพลังในการทำวิจัย เพื่อมุ่งหาทางแก้ปัญหาในลักษณะองค์รวมมากกว่าทำวิจัยเดี่ยวและแก้ปัญหาเฉพาะด้าน เนื่องจากปัญหาในห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวพันกันหรือสัมพันธ์กัน ครูคนเดียวอาจจะแก้ไขปัญหาด้วยตัวคนเดียวไม่ได้

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549 : 47-48) เสนอข้อคำนึงสำหรับครูในการทำวิจัยชั้นเรียน ดังนี้

ข้อ 1 หน้าที่สำคัญประการแรกของครู คือ สอน วิธีการวิจัยใดก็ตาม ไม่ควรไปรบกวนหรือขัดขวางการปฏิบัติงานสอนตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

ข้อ 2 วิธีการรวบรวมข้อมูลต้องไม่ใช้เวลาของครูมากเกินไป ครูควรต้องใช้เทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง สามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัย และวิเคราะห์ได้ง่าย ๆ

ข้อ 3 วิธีวิทยาการวิจัยที่ครูใช้ต้องมีความเชื่อถือได้ และเหมาะสมกับลักษณะงานวิจัยขนาดเล็กที่ครูทำขึ้นในชั้นเรียน

ข้อ 4 ปัญหา หรือหัวข้อวิจัยที่ครูทำควรเป็นเรื่องที่ตนผูกพันอยู่ หรือเรื่องที่กำลังเกิดขึ้นในชั้นเรียน

ข้อ 5 เป็นเรื่องของหลักจรรยาบรรณที่ครูจำเป็นต้องใส่ใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการเก็บความลับ และเคารพต่อสิทธิอันชอบธรรมของบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษา (นักเรียน)

ขณะเดียวกันต้องใช้วิธีการทำงานที่เหมาะสม กับผู้ร่วมงานคนอื่นๆ ในองค์กรทางสังคม (โรงเรียน ชุมชน ฯลฯ)

เกี่ยวกับเรื่องจรรยาบรรณของการวิจัย ผ่องพรรณ ตรีมงคล (2544 : 237-241) ได้กล่าวถึง จริยธรรมในการวิจัยสำหรับครูว่าจริยธรรมในการวิจัย (Research Ethics) เป็นสิ่งสำคัญที่นักวิจัยควรคำนึงถึง ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยในสาขาใด วิจัยกับใคร และเพื่ออะไรก็ตาม จริยธรรมกับความเป็นครู เป็นสิ่งที่ควบคู่กันในวิชาชีพ เพราะอาชีพของการให้ความรู้ย่อมมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน นั่นคือให้สิ่งที่ดีแก่ผู้เรียนและหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบทางลบต่อผู้เรียน ดังนั้นเมื่อครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องของจริยธรรมในการวิจัยจึงมีความละเอียดอ่อนที่ครูผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่ง Hitcock และ Hughes (1995 : 44 อ้างใน ผ่องพรรณ ตรีมงคล 2544 : 238) ได้เน้นประเด็นสำคัญของจริยธรรมในการวิจัยในชั้นเรียน คือ ถ้านักวิจัยที่ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 6 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ร่วมวิจัย ผู้ถูกวิจัย (ผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน) ผู้ร่วมวงการวิชาชีพ (ครู นักวิชาการ) ผู้ให้ความร่วมมือในการวิจัย สังคม และผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

นอกจากนี้ยังได้สรุปประเด็นจริยธรรมที่สำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ครูผู้วิจัยควรคำนึงถึง ดังนี้

1. จริยธรรมเชิงวิชาการกล่าวคือ การดำเนินการวิจัยควรถูกต้องตามหลักการวิจัย และมีความซื่อตรงเชิงวิชาการ ได้แก่ การเลือกปัญหาที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพครู และไม่เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใด วิเคราะห์และรายงานผลตามที่เป็นจริง ไม่บิดเบือนตกแต่งข้อมูล ไม่ปิดบังข้อมูลบางส่วน หรือเลือกเสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับความคิดแต่แรกของผู้วิจัย นำเสนอข้อจำกัดหรือส่วนที่เป็นจุดอ่อนในการวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านหรือนักวิจัยอื่นได้ทราบเป็นข้อมูลประกอบในการใช้ผลการวิจัย ไม่จงใจคัดลอกความคิดหรือผลงานของผู้วิจัยอื่น และนำเสนอประเด็นเป็นความคิดหรือเป็นส่วนหนึ่งของข้อค้นพบของตน (Plagiarism)

2. จริยธรรมต่อผู้ถูกวิจัยกล่าวคือ มีสำนึกรับผิดชอบต่อนักเรียนที่เป็นผู้ถูกวิจัย ได้แก่ หลีกเลี่ยงผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน ให้โอกาสผู้เรียนเท่าเทียมกัน คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล การรักษาความเป็นส่วนตัว การปกปิด การรักษาความลับ และการไม่หลอกลวง

การมีจริยธรรมในการวิจัยอาจทำให้การวิจัยมีข้อจำกัดอยู่บ้างในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อตอบคำถามการวิจัย ครูพึงระลึกไว้ว่า หากการทำวิจัยของครู เป็นการวิจัยที่ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ดียิ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อครูทำวิจัยและเพิ่มความใส่ใจในเรื่องจริยธรรมในการวิจัย ก็จะทำให้การวิจัยเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่มีทั้งคุณค่าและความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ให้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนโดยไม่มีผลกระทบเชิงลบต่อผู้เรียน

2.4. ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 8-10) ได้สรุปแนวทางการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามที่มีผู้ได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรม (Training)

Rutkowski (1996) กล่าวว่าการศึกษาสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ

1. งานวิจัยที่ยึดการวิจัยแบบเป็นทางการ
2. งานวิจัยที่ใช้วิธีการแบบง่าย ๆ ไม่ยึดแบบแผนการวิจัย (Casual Research) งานวิจัยแบบนี้ใช้สามัญสำนึกของผู้วิจัยในการกำหนดปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาผู้เรียน
3. งานวิจัยที่ใช้วิธีการปฏิบัติการ (Action Research) เป็นงานวิจัยที่อยู่ระหว่างงานวิจัยแบบแรกกับแบบที่สอง คือมีการทำวิจัยตามแบบแผนแต่ก็ไม่เข้มงวดเหมือนแบบแรก และมีให้อ่อนนุ่มเหมือนแบบที่สอง วิธีการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนจึงไม่ซับซ้อนหรือเข้มงวดตามแบบแผนวิจัยมากเกินไป นักวิจัยที่ต้องการทำวิจัยแบบนี้ต้องได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยบ้างแม้จะไม่เข้มข้นเท่ากับนักวิจัยกลุ่มแรก ดังนั้นการอบรมให้ความรู้กับครูที่ต้องการทำวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และพัฒนาให้เกิดทักษะในการทำวิจัยเป็นแต่ก็ไม่จำเป็นต้องให้การอบรมที่เน้นแบบแผนการวิจัยที่ยึดกรอบ หรือวิธีวิทยาที่สูงเกินไปเพราะไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการวิจัยปฏิบัติการในห้องเรียน

2. การส่งเสริมการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research)

การผลักดันให้การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเกิดขึ้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้วิธีการวิจัยแบบร่วมมือกัน (Collaborative Research) ซึ่ง Hafernik, J.J.; Messerschmitt, D.S. และ Vandric, S. (1997) ได้เสนอแนะว่าการวิจัยแบบร่วมมือกัน ทำได้ 2 แบบ คือการร่วมมือแบบลำดับขั้น (Hierarchical collaboration) และการร่วมมือแบบเท่าเทียมกัน (equal collaboration) ถ้าครูจะทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการแบบแรกก็อาจเริ่มโดยอาศัยความร่วมมือกับนักวิชาการในมหาวิทยาลัย สำหรับแบบหลังเป็นการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนโดยมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน คิดหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกัน หากจะเลือกใช้วิธีนี้ ครูและเพื่อนครูก็ต้องมีความรู้ที่สามารถทำวิจัยได้ในระดับหนึ่ง

3. การสร้างเครือข่ายการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

Sebatane, E.M. (1994) ได้เสนอวิธีการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการเก็บข้อมูลต่าง ๆ จากประสบการณ์ของครู ไม่ว่าจะเป็นข้อค้นพบ ความประทับใจ ปัญหาที่พบและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และกล่าวถึงการจัดทำวารสารครูนักวิจัย (Teacher Researcher) ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมผลงานวิจัยของครู เกี่ยวกับการสอนในวิชา

ต่าง ๆ วิธีการสอน ปัญหาเกี่ยวกับขนาดชั้นเรียน ปัญหาการเรียนของนักเรียน ปัญหาด้านภาษา ปัญหาด้านบุคลิกภาพของนักเรียน การอ่านและการเขียน ปัญหาวินัย การบริหารจัดการในชั้นเรียน การบริหารจัดการเรื่องเวลา การวัดประเมินผล แรงจูงใจทัศนคติของนักเรียน การทำแผนการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียน สื่อการสอน การสังเกตการณ์สอน วารสารและคู่มือต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นจะส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ให้ใช้ศึกษา และใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู

4. การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู

Fueyo, V. และ Neves, A. (1995) เสนอแนะว่าหลักสูตรการผลิตครูควรกำหนดเป้าหมายให้ครูก่อนประจำการมีความสามารถเป็นนักวิจัยได้ ผู้เข้าวิชาชีพครูต้องได้รับการพัฒนาให้สอนนักเรียนที่มีความหลากหลาย ในหลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างให้นักศึกษาได้รู้วิธีการทำวิจัยในโรงเรียน

Flake, C.L. (1995) กล่าวว่าสิ่งที่เชื่อกันว่ามีอิทธิพลต่อหลักสูตรการผลิตครูก็จะต้องเป็นนักวิจัยเป็นผู้สร้างทฤษฎีซึ่งสามารถทำให้การปฏิบัติในวิชาชีพได้ผล ในหลักสูตรการผลิตครูจึงต้องจัดวิชาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการทำวิจัยในโรงเรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูล ทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ หรือการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ การทำกรณีศึกษา เพื่อเชื่อมโยงทฤษฎีที่เรียนกับการปฏิบัติจริง การฝึกทดลองการทำวิจัยในโรงเรียนเป็นการเตรียมครูในอนาคตให้วิจัยและสามารถควบคุมวิธีการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของตน

นอกจากนี้ Freeman (1998, อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิบาล, 2549 : 5-7) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำวิจัยของครูโดยครู นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการสอนและการเรียนรู้ และห้องเรียนเป็นสนามที่วิเศษสุดสำหรับการทำวิจัย Freeman ได้เสนอแนวทาง 5 ประการเกี่ยวกับการทำวิจัยของครูโดยครู ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการก่อร่างสร้างเป็นทฤษฎีที่มาจากงานของครูและความรู้ที่เป็นฐานสำคัญของการสอน ดังนี้

แนวทางประการที่ 1 คือจัดทำให้วิจัยเป็นศูนย์กลางส่วนหนึ่งของการสอน

กิจกรรมการสอนและการวิจัยมีจุดเน้นร่วมกัน การค้นหาแก่นร่วมระหว่างการสอนและการวิจัย ครูนักวิจัยเท่านั้นเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่เหมาะสมมากที่สุดในการหาคำตอบดังกล่าวได้

แนวทางประการที่ 2 การวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติงานของครู

ครูสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย หรืออื่น ๆ นั้นสาระการเรียนรู้ที่ครูสอนเป็นความรู้ทางวิชาการที่ครูถ่ายทอดให้ผู้เรียน ส่วนการสอนเป็นประสบการณ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ครูสามารถปรับใช้หรือประยุกต์ใช้วิธีการ รวมถึงการใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอนได้หลากหลายวิธีในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งในขณะที่ครูลงมือปฏิบัติการสอนครูก็สามารถค้นคว้าด้วยการวิจัยเพื่อเรียนรู้ว่าได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง การวิจัยเป็นการให้คำตอบว่าพบอะไรและ

โดยวิธีการอย่างไร และเมื่อได้ความรู้แล้วก็สามารถทำกลับกันโดยใช้วิธีทำซ้ำและค้นหาคำตอบว่าได้อะไร สามารถทำซ้ำโดยคนอื่น ๆ เพื่อยืนยันความรู้เรื่องการสอนได้เป็นอย่างดี ครูสามารถรายงานผลการศึกษาและเผยแพร่สู่ครูอื่น ๆ และสาธารณชน ดังนั้นความรู้ที่ได้จากการสอนสามารถปรับได้ในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับห้องเรียน โรงเรียน เพื่อพัฒนาการสอนและการเรียนรู้

แนวทางประการที่ 3 ครูไม่ได้คิดว่าตนเองสร้างความรู้ (การสอน) ได้ คิดเพียงว่าตนเองเป็นเพียงผู้นำความรู้ไปใช้ ซึ่งควรปรับทัศนะของครูใหม่

ปกติทั่วไป ผู้อื่นเป็นผู้สร้างหลักสูตร พัฒนาวิธีสอน จัดพิมพ์หนังสือแบบเรียน กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อให้ครูนำไปใช้ แต่แนวโน้มกำลังเปลี่ยนจุดเน้นด้วยการให้คุณค่าของการเข้าใจถึงการรู้และการก่อร่างสร้างเป็นความรู้เกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียนได้โดยผู้สอนเอง จึงผลักดันให้ครูเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติและวิธีการคิดให้เป็นนักวิจัยและทำวิจัยการเรียนการสอนของตนเอง นับว่าเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้ครูบัญญัติคำขึ้นใช้เองภายใต้ความคิดและปัญหาการสอนที่ครูเผชิญอยู่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสอนของครู

แนวทางประการที่ 4 การสืบค้นด้วยการตั้งคำถามในการหาคำตอบเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิจัยของครูโดยครู

การวิจัยของครูเริ่มเมื่อครูนิยามการสืบค้นด้วยการตั้งคำถาม อะไร ทำไม อย่างไร เมื่อใด ที่ใด และตรวจสอบเสมอว่างานดำเนินไปอย่างราบรื่นตามที่คาดหวังหรือหลุดจากที่คาดหวังหรือไม่ ทำเช่นนั้นตลอดเวลาครบเท่าที่งานครูยังดำเนินการอยู่ ดังนั้นกระบวนการของการทำ ทำให้ครูทำวิจัยเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทั้งในการดำเนินงานของโรงเรียน เมื่อเทียบกับความคาดหวังและคุณค่าในสิ่งที่ครูทำ จัดว่าเป็นก้าวสำคัญในการถ่ายโอนทางการศึกษาจากการปฏิบัติหนึ่งไปสู่อีกปฏิบัติหนึ่งด้วยความทุ่มเทอุทิศเพื่อทำความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้และการสอน

แนวทางประการที่ 5 ทำให้ผลการวิจัยของครูโดยครูสู่การรับรู้ของสาธารณะ

การวิจัยของครูโดยครูต้องทำอะไรใหม่ ๆ เสมอ และด้วยวิธีการที่หลากหลายในการบอกกล่าวได้ว่าได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย ถ้าครูนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชนถือว่าเป็นการทดสอบความคิดที่ได้จากผลการวิจัยด้วยและขณะเดียวกันครูนักวิจัยได้ผล 2 สิ่ง สิ่งแรกคือ ครูได้รับสิทธิพิเศษและอำนาจที่เกิดจากการพูดการเขียน และยังเมื่อผลมีลักษณะคล้ายกันกับนักวิจัยอื่น ๆ ก็ยังได้รับการตอบรับเป็นพิเศษ และอีกสิ่งหนึ่งในทางตรงกันข้ามคือ การนำเสนอผลแบบนี้ครูนักวิจัยพบความสอดคล้องว่า ตรงกันกับหลักการหรือสาขาวิชาการที่มีอยู่ก่อนแล้ว และนั่นหมายความว่าครูนักวิจัยไม่ต้องทำซ้ำ แต่ท้าทายให้คิดและทำอะไรใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในงานสอนของครูเองทำให้เพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ คุรุศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันหลักสูตรการผลิตครูได้เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับการมีมาตรฐานในวิชาชีพ การรับรองว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยได้ขยายระยะเวลาในการศึกษาเป็น 5 ปี โดยจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปี คือเมื่อนักศึกษาเรียนอยู่ชั้นปีที่ 5 เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในหลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้เหล่านั้นไปฝึกปฏิบัติในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องมีการเตรียมพร้อมอย่างเต็มที่เพื่อให้นักศึกษาที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ ได้กล่าวถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไว้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาได้กำหนดให้นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามแผนการเรียนที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนดให้ ตามลำดับ 3 รายวิชาคือ (1) การศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม, (2) การทดลองสอนและ (3) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ รายวิชาฝึกประสบการณ์ทั้ง 3 นั้น ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาทุกคน จะต้องผ่านการประเมินผลรายวิชาดังกล่าว โดยการประเมินผลรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 3 รายวิชา จะประเมินเป็นระดับคะแนน A-E ถ้า นักศึกษาได้รับคะแนนต่ำกว่า C ถือว่าตก จะต้องลงทะเบียนเรียนใหม่และถ้าได้ต่ำกว่า C อีกครั้ง จะต้องออกจากความเป็นนักศึกษาคูและหมดสภาพนักศึกษา

3.1. ความมุ่งหมายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจของการเรียนรู้วิชาชีพครู งานครูเป็นงานอาชีพเฉพาะหรือเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ศึกษาควรจะได้ฝึกงานในหน้าที่ครูอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อหาประสบการณ์และเกิดทักษะในวิชาชีพโดยแท้จริงและมีจุดหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองหลักการ วิธีสอน ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ได้เรียนรู้จากมหาวิทยาลัยฯ ในสถานการณ์จริง
2. เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูทุกด้าน
3. เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการศึกษาธรรมชาติ พัฒนาการ และการเรียนรู้ของนักเรียน
4. เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อาทิ ผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ในสถานศึกษา ผู้ร่วมงานและนักเรียน

5. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ศักยภาพ จุดเด่นและจุดอ่อนของตนเอง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

6. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาสภาพของชุมชน และฝึกฝนทักษะอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

7. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรัก ความศรัทธา และเชื่อมั่นในวิชาชีพครูก่อนออกไปประกอบอาชีพรับใช้สังคม

3.2. ขอบข่ายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มุ่งสร้างประสบการณ์ และฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา เพื่อให้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อออกไปเป็นครู ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1. งานด้านการสอน

1) ศึกษาหลักสูตร และเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ อาทิ หน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน คู่มือครู แผนการเรียนรู้ หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือเสริมประสบการณ์ ฯลฯ ในชั้นที่จะสอน ตลอดจนหลักการและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

2) การวางแผนการสอน และการทำแผนการเรียนรู้ ควรทำล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน และส่งให้อาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์ตรวจก่อนสอนทุกครั้งและเตรียมสิ่งต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะสอน

3) การสังเกตการณ์สอน ต้องสังเกตการณ์สอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือเพื่อนนักศึกษา เพื่อศึกษาวิธีการ และกำหนดแบบแผนการเรียนรู้ของตนเอง

4) การสอนนักศึกษาต้องเข้าสอนในชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือวิชาใดวิชาหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย จากสถานศึกษา โดยมีชั่วโมงสอน 8-12 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยประมาณ (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจที่โรงเรียนจะมอบหมายด้วย)

2. งานปรับปรุงชั้นเรียน

นักศึกษาต้องปรึกษาและมีส่วนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง ในการปรับปรุงชั้นเรียนที่ตนสอนหรือประจำชั้นตามความเหมาะสม ได้แก่

1) จัดทำป้ายนิเทศ ป้ายสถิติจำนวนนักเรียน ป้ายวิชาการหรือข้อมูล ข่าวสาร ฯลฯ ให้เป็นปัจจุบันและเหมาะสม

2) จัดประดับตกแต่งห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ สวยงาม สะอาดตา สะอาดใจ

3) จัดวางสิ่งของ อุปกรณ์การเรียน หนังสือ ฯลฯ อย่างเป็นระเบียบและให้นักเรียนมีส่วนร่วม

4) ดูแลความเป็นระเบียบของห้องเรียน โต๊ะเรียน กระดานเขียน เพื่อให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย เป็นระเบียบอยู่เสมอ

5) จัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

6) รักษาความสะอาดของห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. งานปรับปรุงโรงเรียน

นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงโรงเรียน ให้สอดคล้องกับโครงการและความต้องการของโรงเรียน โดยได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา เช่น

1) จัดแต่งป้ายชื่อโรงเรียน ป้ายห้องต่าง ๆ ป้ายคำขวัญ ฯลฯ

2) ดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบของรั้วโรงเรียน ถนน บริเวณโรงเรียน

3) ดูแลแปลงไม้ดอก ไม้ประดับ ที่นั่งเล่นพักผ่อน

4) ดูแลสนามหญ้า สนามเด็ก สนามกีฬา

5) ช่วยดูแลทรัพย์สินและความปลอดภัยของโรงเรียน นักเรียนและอื่น ๆ ตาม

สมควร

4. งานปกครอง

นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการปกครองชั้นตามสมควร เช่น

1) ปกครองชั้นที่สอน ตลอดจนให้การอบรมนักเรียนตามสมควร เช่น ในชั้นเรียน หน้าเสาธง และโอกาสต่าง ๆ

2) สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนในโรงเรียน

3) หาโอกาสพบปะผู้ปกครองนักเรียนตามโอกาสอันควร

5. งานด้านธุรการในโรงเรียน

1) ทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน สมุดประจำชั้น สมุดประจำวิชา ฯลฯ

2) ทำระเบียบต่าง ๆ

6. งานด้านพัฒนาชุมชน

1) ศึกษาสภาพของชุมชนที่ไปฝึกประสบการณ์อย่างเข้าใจและทราบข้อมูลเพียงพอเพียง

2) มีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

3) เสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสนับสนุนหรือประสานงานในการพัฒนาชุมชนตามสมควร

7. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย อาทิ

- 1) ทำหน้าที่ครูเวรและ/หรืองานอื่น ๆ ตามที่โรงเรียนมอบหมาย
- 2) ตรวจสอบคุณภาพนักเรียน
- 3) ดูแลให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในด้านความปลอดภัยแก่นักเรียน ขณะที่อยู่ในโรงเรียน
- 4) ช่วยเหลือกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

3.3. หลักการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป

มหาวิทยาลัยฯ กำหนดให้นักศึกษาต้องเข้าร่วมและผ่านกิจกรรมอย่างน้อย 4 อย่าง ต่อไปนี้ จึงจะผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติได้ คือ

1. ต้องเข้ารับการปฐมนิเทศก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด
2. ต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติ ณ สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่กำหนดตาม ช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนด และต้องมีเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติทั้งหมด
3. ต้องเข้าร่วมการประชุมสัมมนาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติตามวัน เวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนด
4. ต้องเข้ารับการสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนด

3.4. การวัดผลและการประเมินผลในสถานฝึกประสบการณ์

1. การวัดผล

เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบการประเมินเพื่อพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา อาจจะใช้วิธีการวัดผล ดังนี้

- 1) โดยการสังเกตพฤติกรรมกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาทั้งในระหว่างการสอนและนอกเหนือการสอน
- 2) โดยการซักถามตัวนักศึกษาโดยตรงหรือสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานฝึกประสบการณ์ฯ อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ ภารโรง นักเรียน ฯลฯ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ

3) โดยการตรวจผลงาน คือ การตรวจสอบผลงานที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้จัดทำขึ้น เช่น แผนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน การปรับปรุงบริเวณต่าง ๆ การจัดกิจกรรมพิเศษ ฯลฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ใช้แบบบันทึกการนิเทศของมหาวิทยาลัยฯ นท.1-3 และอาจจะใช้แบบวัดผลและประเมินผล ตามที่โปรแกรมวิชาหรือสถานฝึกประสบการณ์เป็นผู้กำหนดขึ้นใช้ร่วมด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของแต่ละโปรแกรมวิชาหรือความต้องการเน้นคุณลักษณะของครูของสถานฝึกประสบการณ์

2. การประเมินผล

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ใช้แบบประเมินตามที่มหาวิทยาลัยฯ กำหนด

3. ผู้วัดผลและประเมินผล

ผู้วัดผลและประเมินผล ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานฝึกประสบการณ์ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานฝึกประสบการณ์ฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

3.5. ผู้ทำหน้าที่นิเทศและประเมินผล

ผู้ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ที่เรียกว่า “ไตรภาคี” ดังนี้

ภาคีที่ 1	กลุ่มที่ 1	อาจารย์นิเทศก์จากโปรแกรมวิชาที่เกี่ยวข้อง
ภาคีที่ 2	กลุ่มที่ 2	อาจารย์นิเทศก์เยี่ยมเยียนจากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์
ภาคีที่ 3	กลุ่มที่ 3	อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถานฝึกประสบการณ์ หัวหน้าหมวดวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ช่วยฯ และผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

3.6. เกณฑ์การประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปยึดหลักการประเมินของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และจะแบ่งอัตราส่วนการให้คะแนนเป็น 2 ส่วน จากคะแนนเต็ม 100 โดยจะคิดเป็นคะแนน 40 : 60 ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของโรงเรียนฝึกประสบการณ์ : ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือโปรแกรมวิชา มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเมินจากโรงเรียน	40 คะแนน
1.1 อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ของโรงเรียน	30 คะแนน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	10 คะแนน
ส่วนที่ 2 ประเมินจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	60 คะแนน
2.1 อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย	30 คะแนน
2.2 การเข้าร่วมสัมมนา 3 ครั้ง	15 คะแนน
2.3 งานที่โปรแกรมมอบหมายหรือจากศูนย์ฝึกประสบการณ์ฯ มอบหมายนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปทุกคนจะต้องเลือกปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ แฟ้มสะสมงาน ผลิตภัณฑ์ วิจัยชั้นเรียน โครงการสวนพฤกษศาสตร์	15 คะแนน
เกณฑ์การประเมินผลมีดังนี้	

ค่าน้ำหนักคะแนน	ระดับคะแนน	ความหมาย
95 ขึ้นไป	A(4)	ดีเยี่ยม
90 – 94	B+(3.5)	ดีมาก
85 – 89	B(3)	ดี
80 – 84	C+(2.5)	ดีพอใช้
75 – 79	C(2)	พอใช้
70 – 74	D+(1.5)	อ่อน
65 – 69	D(1)	อ่อนมาก
ต่ำกว่า 65	E(0)	ตก

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2540) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน : กรณีศึกษาสำหรับครูประถมศึกษาและกรณีศึกษาสำหรับครูมัธยมศึกษา (2541) โดยได้ศึกษาหารูปแบบของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการสำหรับครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ทดลองใช้รูปแบบและสร้างคู่มือครูในการปฏิบัติ ดำเนินการกับกลุ่มครูประถมศึกษา 6 คน ครูมัธยมศึกษา 4 คน ในปีการศึกษา 2538 ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ที่ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ก) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นวางแผน (หาปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา วางแผนการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การผลิตสื่ออุปกรณ์การสอน สร้างเครื่องมือและผลิตสื่ออุปกรณ์การสอน ทำแผนการสอน ปรับแผนการสอน ค) ขั้นครูดำเนินการสอนควบคู่กับกระบวนการวิจัย ง) ขั้นสรุปบทวนและประเมินวงจรเพื่อปรับแผน และได้ใช้คู่มือครูสำหรับปฏิบัติตามรูปแบบที่ได้เสนอไว้ ประกอบด้วย คำนำ วัตถุประสงค์ คำชี้แจง ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปเขียนรายงานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับน่าพอใจ

คงศักดิ์ ราชทองและคณะ (2543) ได้วิจัยเรื่องการฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา ฝึกเรียนรู้ร่วมกันของอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ ที่ประกอบด้วยขั้นตอน การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนการปฏิบัติ ดำเนินการวิจัยกับอาจารย์นิเทศก์ 20 คน และนักศึกษาฝึกสอน 60 คน ในสาขาการมัธยมศึกษา ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง ตุลาคม 2542 โดยอาจารย์นิเทศก์ใช้แนวคิดของการทำวิจัยปฏิบัติการในการฝึกนักศึกษาให้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่พอใจกับผลงานวิจัยของนักศึกษา และเห็นว่าการวิจัยส่งผลดีแก่นักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนราวครึ่งหนึ่งเห็นว่าการวิจัยเป็นงานหนัก อย่างไรก็ตามทุกคนสามารถทำได้ บางคนรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถทำวิจัยได้ และพบว่าการวิจัยครั้งนี้มีอุปสรรคหลายอย่างที่จะต้องแก้ไขในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้ การเพิ่มเติมความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนกับนักศึกษาฝึกสอน รูปแบบการนำเสนอเค้าโครงการวิจัย และความร่วมมือในการเขียนสะท้อนความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกสอน ยิ่งไปกว่านั้นการวิจัยครั้งนี้ส่งผลให้คณาจารย์ภาควิชาการมัธยมศึกษาต้องเปิดทำการเรียนการสอนวิชาการทำวิจัยในชั้นเรียนให้นักศึกษาได้เรียนก่อนการออกทำการฝึกสอนเป็นการด่วน

เทวี พรหมมินต์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการเสริมพลังอำนาจครูโดยการพัฒนาความสามารถด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามแนวคิดความร่วมมือด้วยวิธีผสมผสาน โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณในการศึกษาสภาพการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และใช้วิธีการเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษาในการศึกษาผลของการเสริมพลังอำนาจให้กับครู โดยการพัฒนาความสามารถด้านการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยจากการวิจัยเชิงสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิผลการทำวิจัยร้อยละ 66.84 โดยครูที่ทำวิจัยเคยมีประสิทธิผลการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนร้อยละ 81.99 มีความต้องการอบรมร้อยละ 56.57 เป็นการทำวิจัยแบบเป็นทางการร้อยละ 70.10 ลักษณะการทำวิจัยแบบรายบุคคลร้อยละ 78.10 และเป็นการทำวิจัยในรูปแบบความร่วมมือระหว่างบุคคลภายในโรงเรียนมากที่สุดและในด้านกระบวนการเสริมพลังอำนาจครู ใช้วิธีการบรรยายให้ความรู้ และการสนับสนุนส่งเสริมให้ความช่วยเหลือครูในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและหลังการเสริมพลัง

อำนาจครูในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาทำวิจัยมากกว่าร้อยละ 60 ลักษณะการทำวิจัยเป็นแบบรายบุคคล มากกว่าร้อยละ 70 รูปแบบความร่วมมือในการทำวิจัยที่พบเป็นแบบความร่วมมือระหว่างบุคคลในโรงเรียน โดยไม่มีบุคคลภายนอกให้ความช่วยเหลือ ประเด็นปัญหาวิจัยที่ศึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2548) ได้วิจัย เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 20 คน ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนปฏิบัติการงานวิชาชีพครู และกระบวนวิชาวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ 4 คน (2 คน เป็นคณะผู้วิจัย) อาจารย์พี่เลี้ยง 20 คน และผู้สอนวิชาวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 1 คน (เป็นผู้วิจัยด้วย) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดจากการปฏิบัติจริง และมีการปรับตามความเหมาะสม กระบวนการปฏิบัติแบ่งตามช่วงเวลาของโรงเรียนและช่วงเวลาของการทำวิจัย ซึ่งแบ่งเป็นก่อนวิจัย ระหว่างวิจัย และสิ้นสุดวิจัย โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยนักศึกษา เพื่อนนักศึกษา นักเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์สอนวิจัยด้วยจำนวนร้อยละต่าง ๆ กัน ตามสาระของการมีส่วนร่วม

ความเห็นต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร 3 ฝ่าย ในการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ฝ่ายนักศึกษา ซึ่งให้ความเห็นแยกเป็นจุดแข็งและจุดอ่อน ฝ่ายอาจารย์พี่เลี้ยงจำนวนร้อยละ 90-100 เห็นด้วยกับรายการกิจกรรมทุกรายการในการมีส่วนร่วม แนะนำปรึกษาและแสดงความเห็นต่อการมีส่วนร่วมของ 3 ฝ่าย ซึ่งมีผลดีต่อการวิจัยในชั้นเรียนต่อบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นในทำนองเดียวกัน

ความสามารถในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาพบว่า โครงร่างการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีถึงดีมาก เจตคติต่อวิชาชีพครูและต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงทางบวก นอกจากนี้ ผลที่เกี่ยวข้อง คือ ผลการประเมินการสอนที่ได้จากอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ผลโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

Tom Russell (2000 อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิบาล 2548 : 23-25) ได้รายงานถึงความสำเร็จของการดำเนินงานของโปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพครู (Preservice Teacher Education Program) ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีน ที่ออนตาริโอ ประเทศแคนาดา

(Faculty of Education, Queen's University, Kingston Ontario) ที่เพิ่มการให้นักศึกษาฝึกสอนทำวิจัยปฏิบัติการในระหว่างฝึกสอนในโรงเรียนที่ได้รับมอบหมาย ให้นักศึกษาฝึกสอนเรียนรู้จากประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการพัฒนาการสอนของตนผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการจำนวนนักศึกษา 7 คน และ 6 คน ฝึกสอนเป็นเวลา 9 สัปดาห์ในโรงเรียน City Catholic Secondary School และ Ruler High School ตามลำดับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานงานจากมหาวิทยาลัย นักศึกษาฝึกสอนทุกคนได้รับมอบหมายให้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นที่สอน ส่วนครูประจำการในโรงเรียนซึ่งเป็นครูที่มีประสบการณ์มากพอที่จะให้ความช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน โดยการอภิปรายประเด็นปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเฉพาะเรื่องตามที่เห็นสมควร การฝึกสอนในโรงเรียนมีทั้งหมด 8 วิชา คือ วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พลศึกษา ภาษาอังกฤษ เคมี คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และดนตรี และผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาแสดงความเห็นต่อประสบการณ์การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งพบว่า โดยสรุปของ 8 วิชา และ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ปัญหาวิจัยของนักศึกษาฝึกสอนที่ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ฝึกสอนมีขอบเขตค่อนข้างกว้างเช่น การทดสอบประสิทธิภาพของเทคนิคต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนและคงความตั้งใจเรียนตลอดคาบเรียน การกระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้ของนักเรียนเองและพัฒนาเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ การค้นหาทางแก้ไขเพื่อลดปัญหาการควบคุมชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาจากประสบการณ์จริงของผู้ฝึกสอนเอง และข้อความที่แสดงความเห็นที่ได้จากการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างไปทางบวก และมีลักษณะเป็นธรรมชาติที่นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนนำไปสรุปไว้ในรายงานการวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีผู้ให้ข้อสังเกตว่างานวิจัยของครูทำให้ทราบมากขึ้นว่าเกิดอะไรขึ้นในชั้นเรียน และนั่นแหละคือตัวคุณค่าที่แท้จริง

หลังจาก 2 สัปดาห์ที่นักศึกษาฝึกสอนเขียนรายงานการวิจัยเสร็จผู้วิจัยได้ให้แสดงความเห็นพบว่ามีความเห็นหลากหลาย เช่น บางคนไม่แน่ใจในคุณค่าของการเขียนรายงานการวิจัย และคนหนึ่ง (พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์) มีความอดิดใจกับธรรมชาติของการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งใช้เทคนิคของการวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นอัตนัย ในขณะที่บางคนกล่าวถึงการท้าทายเป็นพิเศษที่วิจัยเชิงปฏิบัติการมาช่วยให้เขาได้เพิ่มการเรียนรู้ด้านการสอน ส่วนคนอื่น ๆ เห็นทะลุถึงศักยภาพที่เห็นคุณค่าระยะยาว

นอกจากนี้ผู้วิจัย (Tom Russell) ได้สรุปว่าการนำการวิจัยให้ครูฝึกสอนในโปรแกรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยควีน มีส่วนช่วยให้ครูฝึกสอนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไปปฏิบัติงานครู ก็จะสามารถทำวิจัยในงานสอนของตัวเองได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมบรรยากาศของการพัฒนาวิชาชีพครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หรือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถพัฒนานวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สำหรับการฝึกให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำวิจัยในชั้นเรียนในขณะฝึกสอนนั้น ช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนเมื่อไปประกอบอาชีพครูในอนาคต ทั้งนี้มีงานวิจัยที่ให้ข้อค้นพบว่า ในการดำเนินการฝึกการทำวิจัยในชั้นเรียนให้นักศึกษานั้นต้องอาศัยการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการอย่างจริงจังจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อนนักศึกษาและนักเรียนในโรงเรียนที่ฝึกสอนโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษาให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน

